

Forventningsundersøkelsen 3. kvartal 2007:

Forventninger om flere ansettelser i næringslivet

TNS Gallups Forventningsundersøkelse for tredje kvartal 2007 viser at andelen næringslivsledere som oppgav at de har flere ansatte enn hva de hadde for 12 måneder siden gikk opp fra 41,4 prosent i andre kvartal til 53,5 prosent i tredje kvartal. 49,0 prosent av næringslivslederne oppgav i tredje kvartal at de forventer å ha flere ansatte om 12 måneder, mot 41,7 prosent i forrige kvartal. Andelen som forventer å ha færre ansatte om 12 måneder gikk ned fra 10,5 prosent til 6,3 prosent.

Forventninger om høyere lønnsvekst

Økonomene, partene i arbeidslivet og næringslivslederne forventer høyere årslønnsvekst for 2007 og 2008 enn i andre kvartal. Forventet lønnsøkning de neste 12 måneder var blant husholdningene på 4,9 prosent i tredje kvartal mot 4,1 prosent i andre kvartal. Økonomenes forventninger til årslønnsveksten om 5 år (de langsiktige forventningene) gikk ned fra 4,3 prosent i andre kvartal til 4,2 prosent i tredje kvartal, mens partene i arbeidslivet oppjusterte sitt estimat fra 3,9 prosent i andre kvartal til 4,0 prosent i tredje kvartal.

Om undersøkelsen:

TNS Gallup utfører på oppdrag fra Norges Bank kvartalsvise forventningsundersøkelser i Norge om inflasjons-, lønns-, valutakurs og renteutviklingen blant eksperter i finansnæringen og akademisk, partene i arbeidslivet, næringslivsledere og husholdningene. Bakgrunnen for undersøkelsen er at Norges Bank retter pengepolitikken inn mot et mål om lav og stabil inflasjon. Forventninger til den fremtidige prisutviklingen kan i seg selv spille en rolle for den faktiske prisutviklingen. En regelmessig spørreundersøkelse kan bidra til større innsikt i disse spørsmålene.

Undersøkelsen er hittil gjennomført 23 ganger. Økonomer innenfor akademisk, finansnæringen og partene i sentrale arbeidslivsorganisasjoner blir intervjuet via e-post hvert kvartal. Ekstremobservasjoner over 8 prosent er her holdt utenfor i presentasjonen av gjennomsnittstallene for pris- og lønnsutviklingen. Næringslivslederne og husholdningene blir intervjuet via telefon. Her er ekstrem observasjoner over 11 prosent holdt utenfor i presentasjonen av gjennomsnittstallene for pris- og lønnsutviklingen. Den første undersøkelsen ble gjennomført i februar 2002. Undersøkelsen for inneværende kvartal er gjennomført i tidsrommet 24. til og med 30. august 2007.

Forventningsundersøkelsen blir i sin helhet lagt ut på våre nettsider (www.tns-gallup.no) under området Bank og finans/ Økonomiske prognoser. På grunn av enkelte vesentlige endringer de første kvartalene vil det på noen av spørsmålene ikke være oppgitte tallverdier for tidligere kvartal.

A. Kort sammendrag av enkeltresultater for økonomiekspertene

Økonomene forventer i større grad stabil kronekurs

Andelen økonomer som forventer at kronekursen vil styrkes på ett års sikt gikk i tredje kvartal 2007 ned fra 83,3 til 60,7 prosent. Andelen økonomer som forventer en svekket kronekurs var på 3,6 prosent mot 3,3 prosent i andre kvartal, mens andelen som forventer at kronekursen på ett års sikt vil være uendret gikk opp fra 13,3 til 35,7 prosent.

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 12 måneder var i tredje kvartal på 2,1 prosent samlet sett mot 2,2 prosent i andre kvartal. Økonomenes forventninger til prisstigning om 2 år var i tredje kvartal på 2,3 prosent mot 2,5 prosent i andre kvartal.

B. Kort sammendrag av enkeltresultater for partene i arbeidslivet

Forventninger om høyere prisvekst og høyere lønnsvekst blant partene i arbeidslivet

Forventet prisvekst om 12 måneder var blant arbeidslivsorganisasjonene på 2,1 prosent mot 1,9 prosent i forrige kvartal. Forventet prisvekst om to år var i tredje kvartal samlet sett på 2,4 prosent blant partene i arbeidslivet mot 2,2 prosent i andre kvartal.

Forventet årslønnsvekst for 2007 økte blant partene i arbeidslivet fra 4,8 prosent til 5,1 prosent. Arbeidsgiverorganisasjonenes oppjusterte sitt estimat fra 4,7 til 4,9 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 5,0 til 5,5 prosent. Forventet årslønnsvekst for 2008 økte blant partene i arbeidslivet fra 4,5 prosent til 4,7 prosent. Arbeidsgiverorganisasjonenes oppjusterte sitt estimat fra 4,5 til 4,6 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 4,5 til 4,9 prosent.

C. Kort sammendrag av enkeltresultater for næringslivslederne

Forventninger om flere ansettelser i næringslivet

Andelen næringslivsledere som oppgav at de har flere ansatte enn hva de hadde for 12 måneder siden gikk opp fra 41,4 prosent i andre kvartal til 53,5 prosent i tredje kvartal. 49,0 prosent av næringslivslederne oppgav i tredje kvartal at de forventer å ha flere ansatte om 12 måneder, mot 41,7 prosent i forrige kvartal. Andelen som forventer å ha færre ansatte om 12 måneder gikk ned fra 10,5 prosent til 6,3 prosent.

D. Kort sammendrag av enkeltresultater for husholdningene

Forventninger om høyere prisvekst blant husholdningene

Oppfattet prisendring for de siste 12 månedene gikk opp 0,8 prosentpoeng, fra 2,3 prosent i andre kvartal til 3,1 prosent i tredje kvartal 2007. Forventet prisendring neste 12 måneder gikk blant husholdningene opp med 0,7 prosentpoeng, fra 2,5 prosent i andre kvartal til 3,2 prosent i tredje kvartal 2007. Forventet prisvekst om 2-3 år gikk blant husholdningene opp med 0,8 prosentpoeng fra 3,5 prosent i forrige kvartal til 4,3 prosent.

Indeks (tabeller og grafer):

Økonomiekspertene

1. Forventet prisstigning om 12 måneder
2. Forventet prisstigning om 2 år
3. Forventet prisstigning om 5 år
4. Forventet årslønnsvekst for inneværende år
5. Forventet årslønnsvekst for neste år
6. Forventet årslønnsvekst om 5 år
- 7a. Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd.
- 7b. Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 mnd.

Partene i arbeidslivet

8. Forventet prisstigning om 12 måneder
9. Forventet prisstigning om 2 år
10. Forventet prisstigning om 5 år
11. Forventet årslønnsvekst for inneværende år
12. Forventet årslønnsvekst for neste år
13. Forventet årslønnsvekst om 5 år

Næringslivslederne

14. Forventet generell prisstigning om 12 måneder
15. Forventet generell prisstigning om 2 år
16. Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd
17. Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd
18. Forventet vekst i lønnskostnader i egen bedrift i år
19. Forventet vekst i lønnskostnader i egen bedrift neste år
20. Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd
21. Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd
22. Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden
23. Antatt antall ansatte om 12 mnd

Husholdningene

- 24a. Oppfatning av prisendring siste 12 mnd
- 24b. Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent
- 25a. Forventet prisendring neste 12 mnd
- 25b. Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent
26. Forventet prisvekst om 2-3 år
27. Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent
28. Forventet renteutvikling neste 12 mnd

Ansvarlige for undersøkelsen er Bank & Finansavdelingen i TNS Gallup ved:

Stein A. Aarland (Markedssjef Bank & Finans)

Telefon: 23291796

Telefaks: 23291601

E-post: stein.aarland@tns-gallup.no

Bente Pettersen (Avdelingsleder)

Telefon: 23291761

Telefaks: 23291601

E-post: bente.pettersen@tns-gallup.no

Spørsmålsliste

Til økonomieksperter og partene i arbeidslivet:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
2. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
3. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
4. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2007?
5. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?
6. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?
- 7a) Tror du den effektive kronekursen målt ved konkurransekursindeksen om 12 måneder vil være styrket, svekket eller uendret?
- 7b) Hvor mye tror du den vil styrke/svekke seg? (Hvis svart styrket eller svekket i spørsmål 7a)

Spørsmål 1-7b går til økonomieksperter i finansnæringen og academia og spørsmål 1-6 går til partene i arbeidslivet.

Til næringslivslederne:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester, målt ved konsumprisindeksen, er om 12 måneder?
2. Hva tror du prisstigningen er om 2 år?
3. Forventer du at bedriftens innkjøpspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?
4. Forventer du at bedriftens utsalgspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?
5. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2007?
6. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2008?
7. Har lønnsomheten i din bedrift blitt bedre, blitt svekket eller vært uendret de siste 12 mnd?
8. Tror du lønnsomheten i din bedrift vil bli bedre, bli svekket eller holde seg uendret de neste 12 mnd.?
9. Sammenlignet med ett år tidligere, har bedriften i dag flere ansatte, færre ansatte eller like mange ansatte?
10. Tror du bedriften om 12 mnd. vil ha flere ansatte enn i dag, færre ansatte eller like mange?

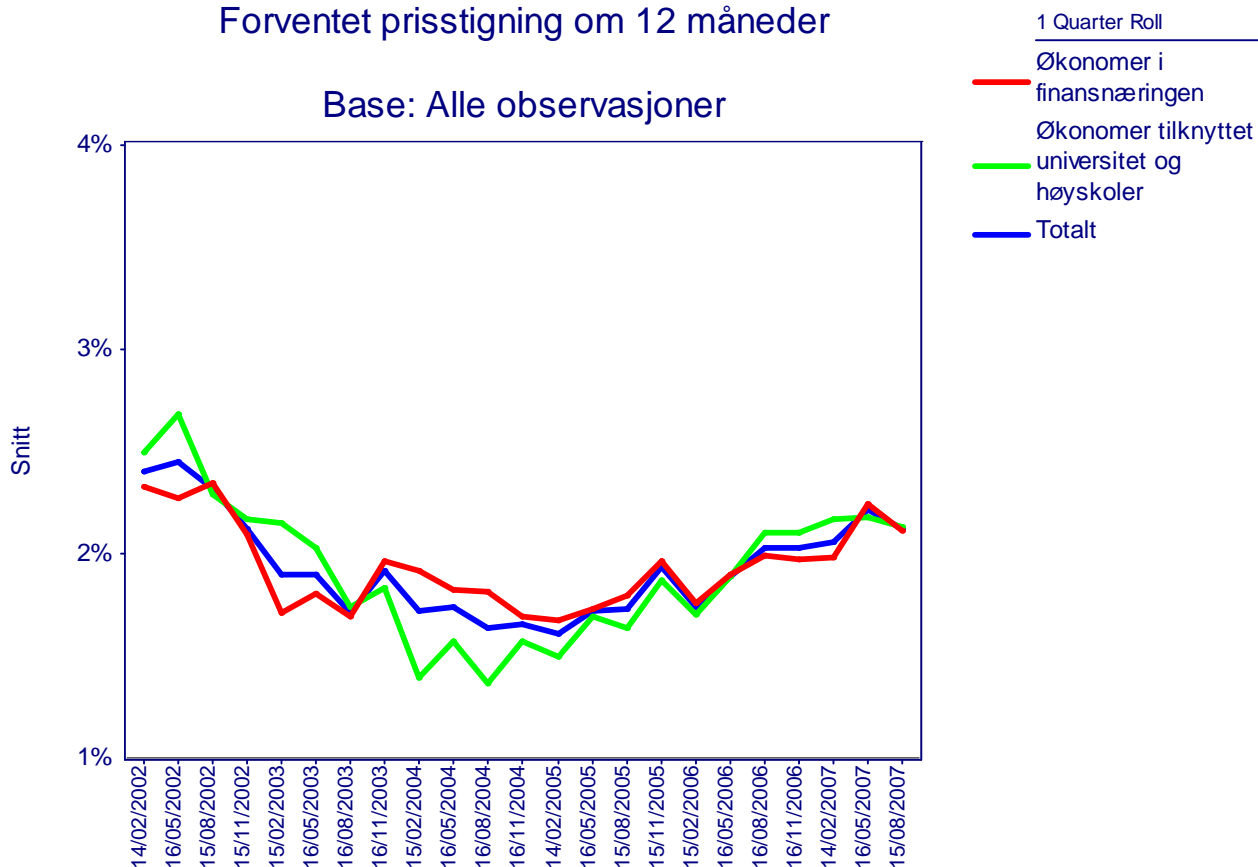
Til husholdningene:

- 1a. Sammenliknet med for 12 måneder siden, synes du prisene på varer og tjenester er mye høyere, en del høyere, litt høyere, om lag uforandret eller lavere?
- 1b. Omtrent hvor mye tror du prisene har endret seg målt i prosent?
- 2a. Tror du at prisene i løpet av de neste 12 månedene vil vokse raskere enn i dag, vokse med samme takt som i dag, vokse, men saktere enn i dag, være uendret eller være noe lavere enn i dag?
- 2b. Sammenliknet med dagens prisnivå, hvor mange prosent tror du prisene kommer til å stige de nærmeste 12 månedene?
3. Hva tror du den generelle prisveksten blir om 2-3 år, målt i prosent?
4. Omtrent hvor mange prosent tror du din lønn eller pensjon vil endres de neste 12 månedene?
5. Tror du nivået på innskudds- og lånerenter vil øke, falle eller forbli uendret de neste 12 månedene?

Økonomiekspertene:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 12 måneder

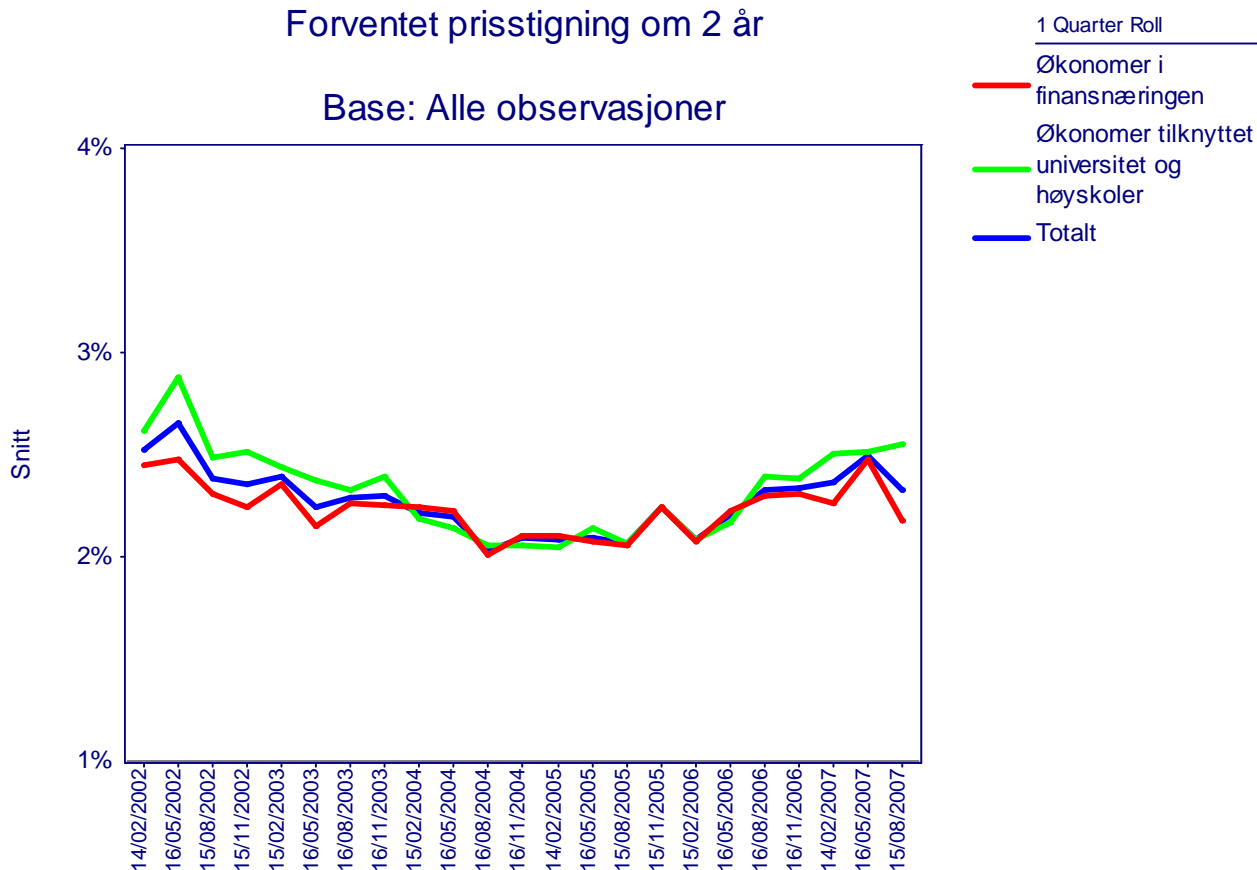

Forventet prisstigning om 12 måneder		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,2	2,1
	Laveste verdi	1,6	1,0
	Høyeste verdi	3,0	3,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,2	2,1
	Laveste verdi	1,5	1,2
	Høyeste verdi	2,8	3,3
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,2	2,1
	Utvalg	30	28

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 12 måneder var i tredje kvartal på 2,1 prosent samlet sett mot 2,2 prosent i andre kvartal. Økonomer i finansnæringen reduserte sitt estimat med 0,1 prosentpoeng fra andre kvartal. Det samme gjorde økonomer tilknyttet universitet/høyskoler.

2. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 2 år

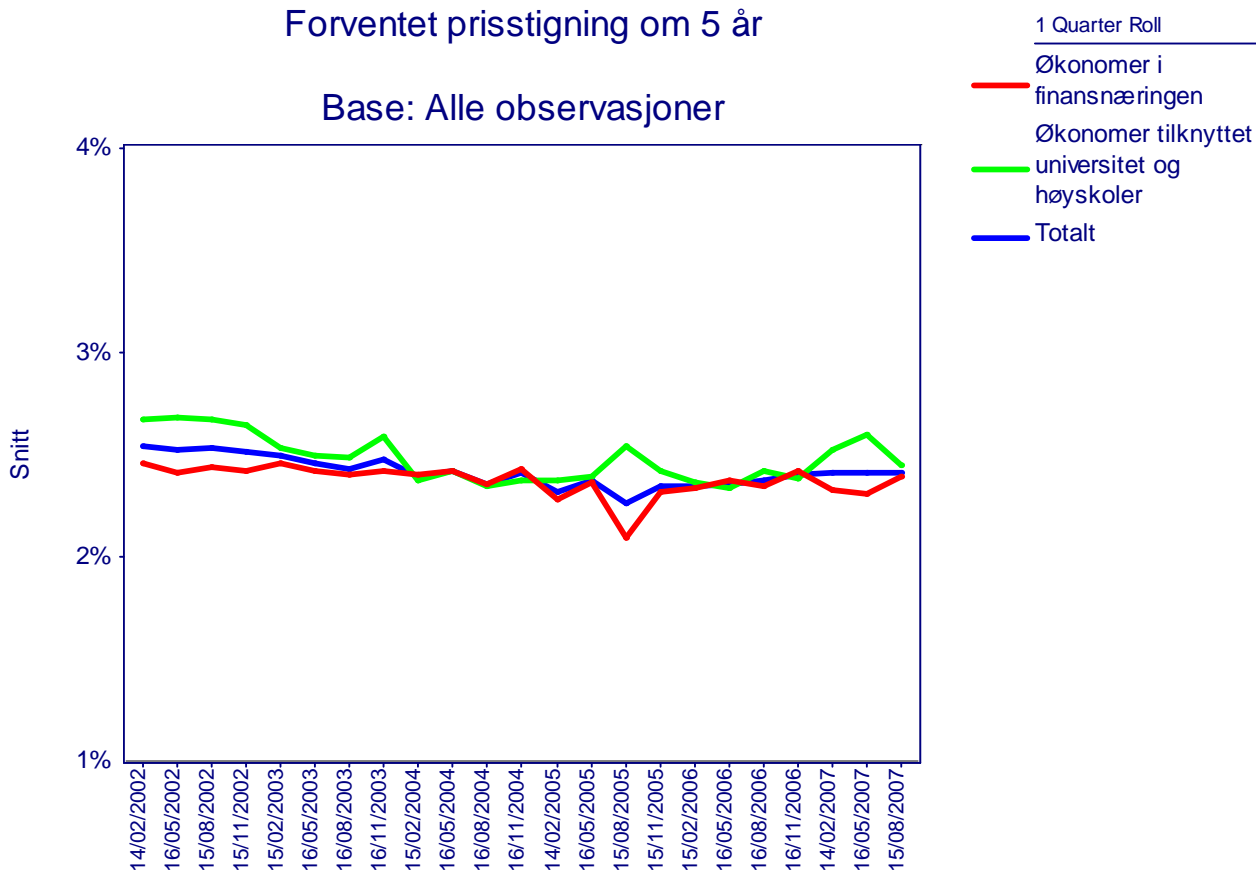

Forventet prisstigning om 2 år		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,2
	Laveste verdi	2,0	1,0
	Høyeste verdi	3,0	2,8
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,6
	Laveste verdi	1,9	1,6
	Høyeste verdi	3,5	3,6
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,3
	Utvalg	30	28

Økonomenes forventninger til prisstigning om 2 år var i tredje kvartal på 2,3 prosent mot 2,5 prosent i andre kvartal. Økonomer i finansnæringen reduserte sitt estimat med 0,3 prosentpoeng fra forrige kvartal, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler økte sitt estimat fra 2,5 prosent i andre kvartal til 2,6 prosent i tredje kvartal.

3. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 5 år

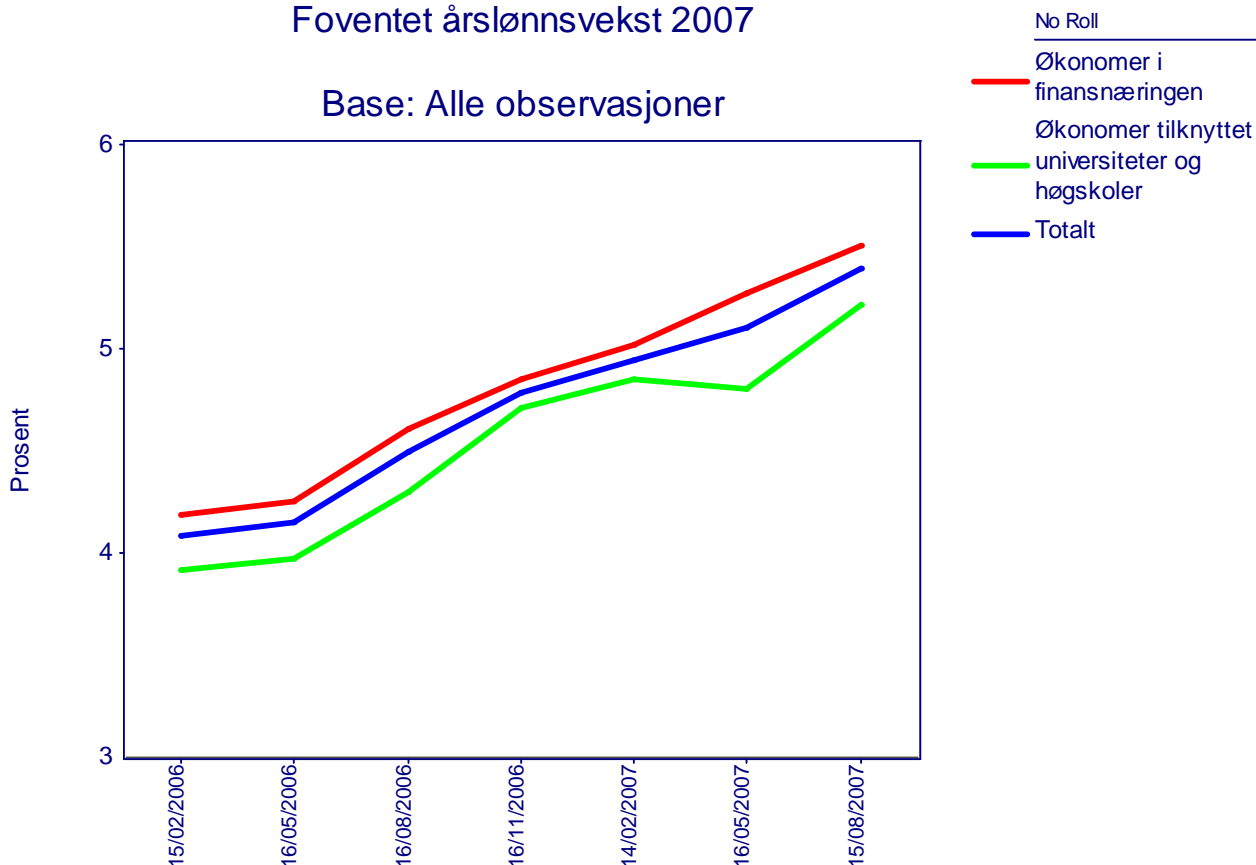
Forventet prisstigning om 5 år		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,3	2,4
	Laveste verdi	1,5	2,0
	Høyeste verdi	2,7	3,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,6	2,4
	Laveste verdi	2,4	1,8
	Høyeste verdi	3,7	2,7
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,4	2,4
	Utvalg	30	28

Økonomenes forventninger til prisstigning om 5 år var som i forrige kvartal på 2,4 prosent. Økonomer i finansnæringen økte sitt estimat fra 2,3 prosent i andre kvartal til 2,4 prosent i tredje kvartal, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler nedjusterte sitt estimat fra 2,6 til 2,4 prosent.

4. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2007?

Foventet årslønnsvekst 2007

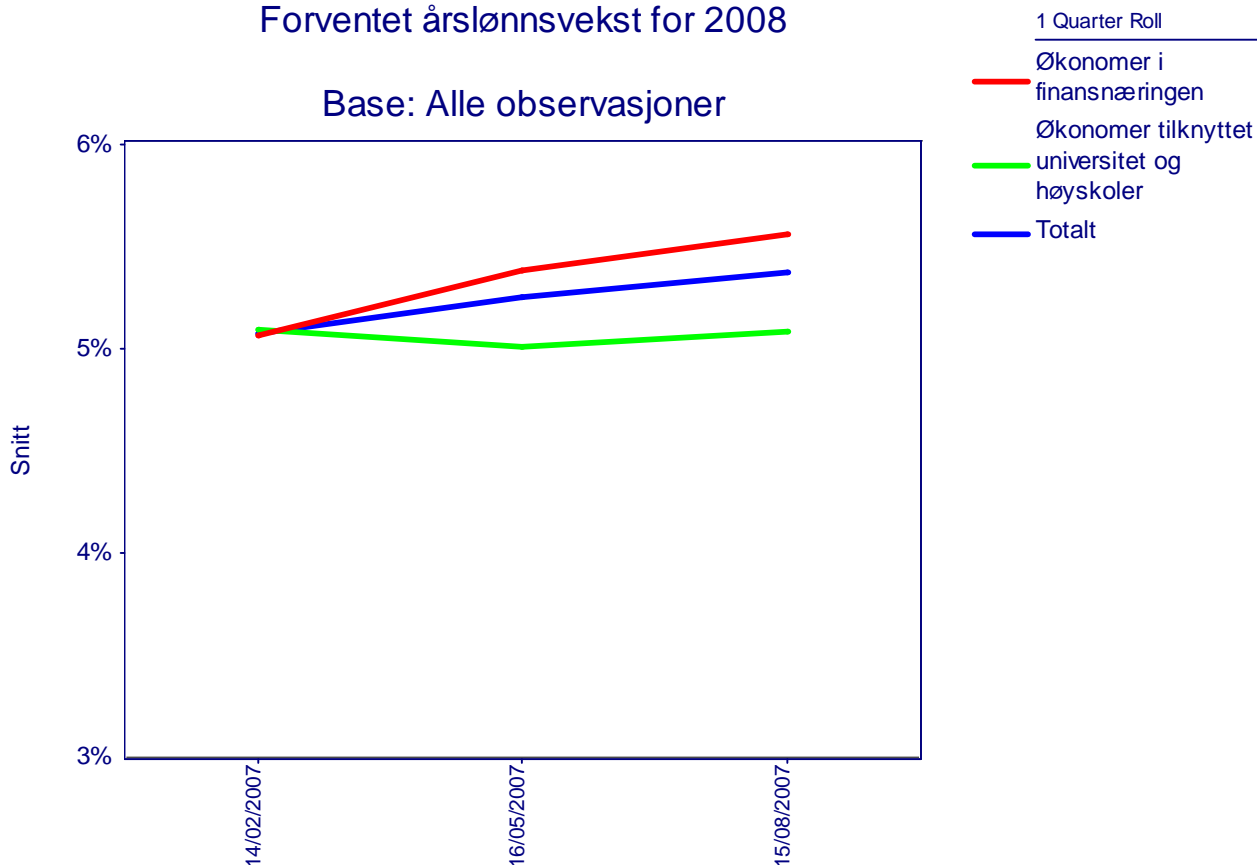

Forventet årslønnsvekst for 2007			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	5,3	5,5
	Laveste verdi	3,8	4,5
	Høyeste verdi	6,0	6,5
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	4,8	5,2
	Laveste verdi	3,9	4,0
	Høyeste verdi	5,8	6,3
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,1	5,4
	Utvalg	30	28

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2007 steg fra 5,1 prosent i andre kvartal til 5,4 prosent i tredje kvartal. Økonomer i finansnæringen oppjusterte sitt estimat fra 5,3 til 5,5 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/ høyskoler oppjusterte sitt estimat fra 4,8 til 5,2 prosent.

5. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?

Forventet årslønnsvekst for 2008

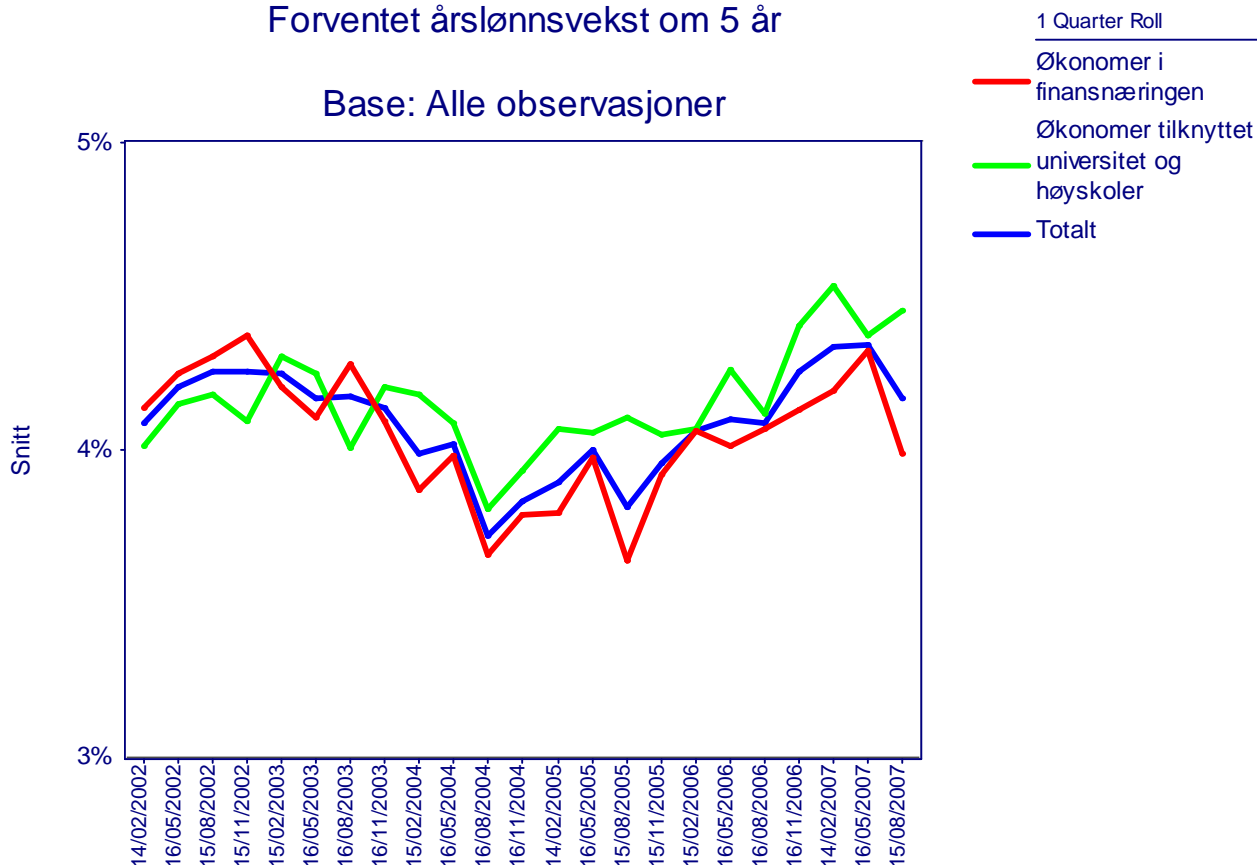

Forventet årslønnsvekst for 2008		2.kvartal 2007	3. kvartal 2007
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	5,4	5,6
	Laveste verdi	3,5	4,2
	Høyeste verdi	6,2	6,5
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	5,0	5,1
	Laveste verdi	3,9	4,0
	Høyeste verdi	6,4	6,6
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,2	5,4
	Utvalg	30	28

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2008 steg fra 5,2 prosent i andre kvartal til 5,4 prosent i tredje kvartal. Økonomer i finansnæringen oppjusterte sitt estimat fra 5,4 prosent i andre kvartal til 5,6 prosent i tredje kvartal, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler oppjusterte sitt estimat fra 5,0 prosent i andre kvartal til 5,1 prosent.

6. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?

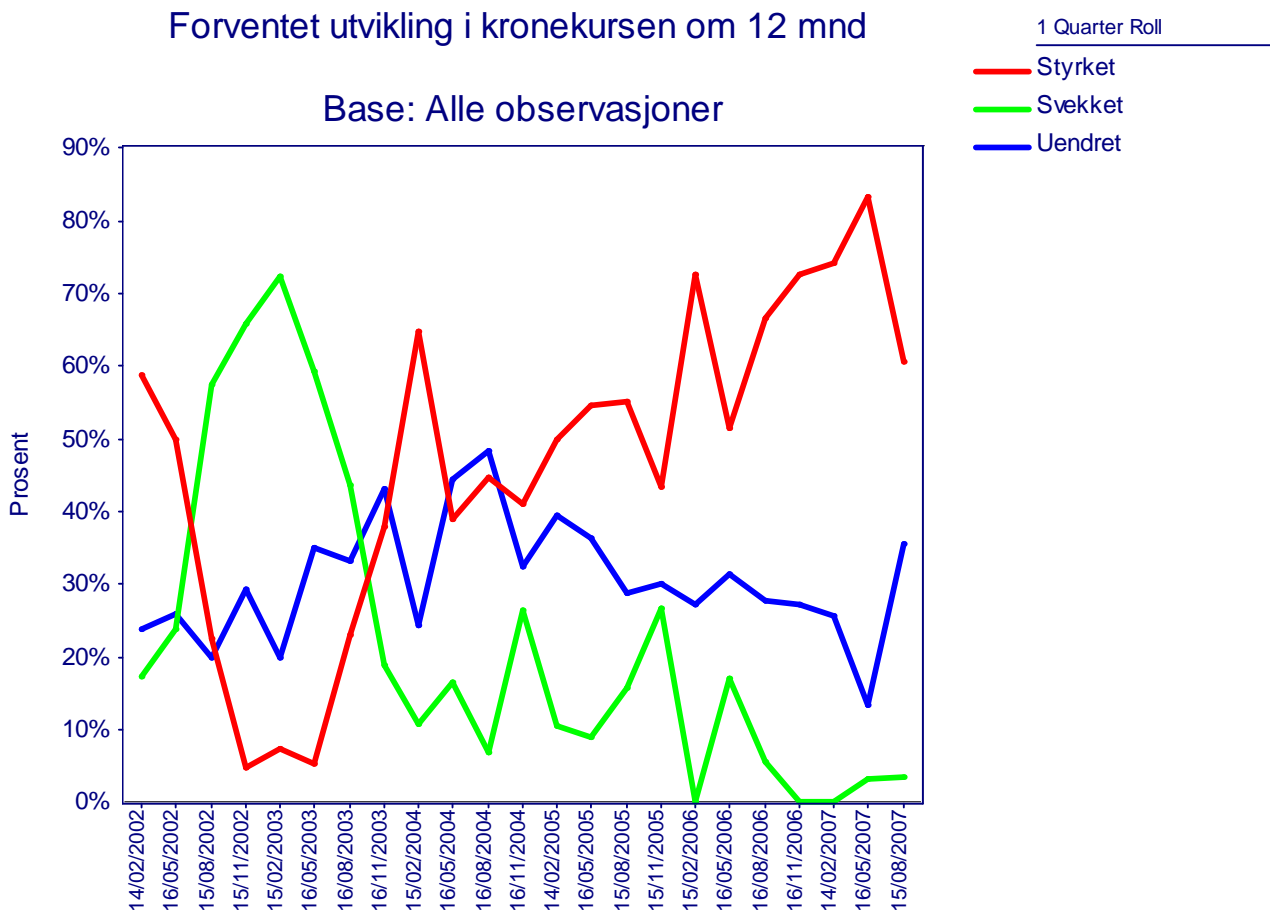
Forventet årslønnsvekst om 5 år

Forventet årslønnsvekst om 5 år		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	4,3	4,0
	Laveste verdi	2,8	2,0
	Høyeste verdi	5,0	5,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	4,4	4,5
	Laveste verdi	3,9	4,0
	Høyeste verdi	5,3	5,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,3	4,2
	Utvalg	30	28

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten om 5 år (de langsiktige forventningene) gikk ned fra 4,3 prosent i andre kvartal til 4,2 prosent i tredje kvartal. Økonomer i finansnæringen nedjusterte sitt estimat fra 4,3 prosent i andre kvartal til 4,0 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler oppjusterte sitt estimat fra 4,4 prosent i andre kvartal til 4,5 prosent.

7a. Tror du den effektive kronekursen målt ved konkurransekursindeksen om 12 måneder vil være styrket, svekket eller uendret?

Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Styrket	Prosentandel	83,3	60,7
Svekket	Prosentandel	3,3	3,6
Uendret	Prosentandel	13,3	35,7
	Utvalg	30	28

Andelen økonomer som forventer at kronekursen (målt ved konkurransekursindeksen) vil styrkes på ett års sikt gikk i tredje kvartal 2007 ned fra 83,3 til 60,7 prosent. Andelen økonomer som forventer en svekket kronekurs var på 3,6 prosent mot 3,3 prosent i andre kvartal, mens andelen som forventer at kronekursen på ett års sikt vil være uendret gikk opp fra 13,3 til 35,7 prosent.

7b. Hvor mye tror du den vil styrke/svekke seg (Hvis svart styrket/svekket i spørsmål 7a)?

Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 måneder

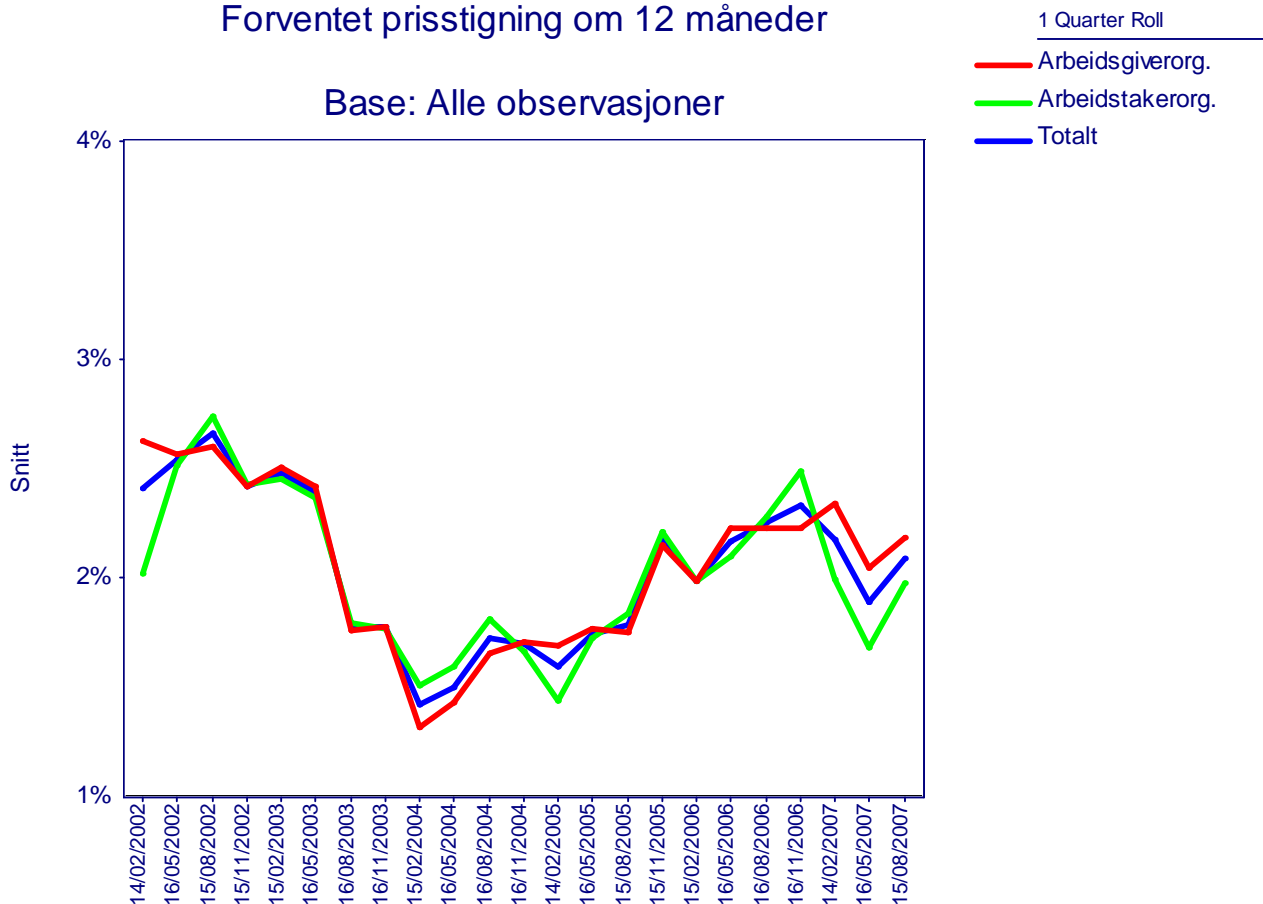
Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 måneder		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
		Alle økonomer	Gjennomsnittlig verdi
	Utvalg	26	18

I tredje kvartal 2007 forventet det samlede utvalget av økonomer at kronekursen skal styrke seg med 1,8 prosent på 12 måneders sikt. Dette var ned 1 prosentpoeng fra andre kvartal 2007.

Partene i arbeidslivet:

8. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 12 måneder

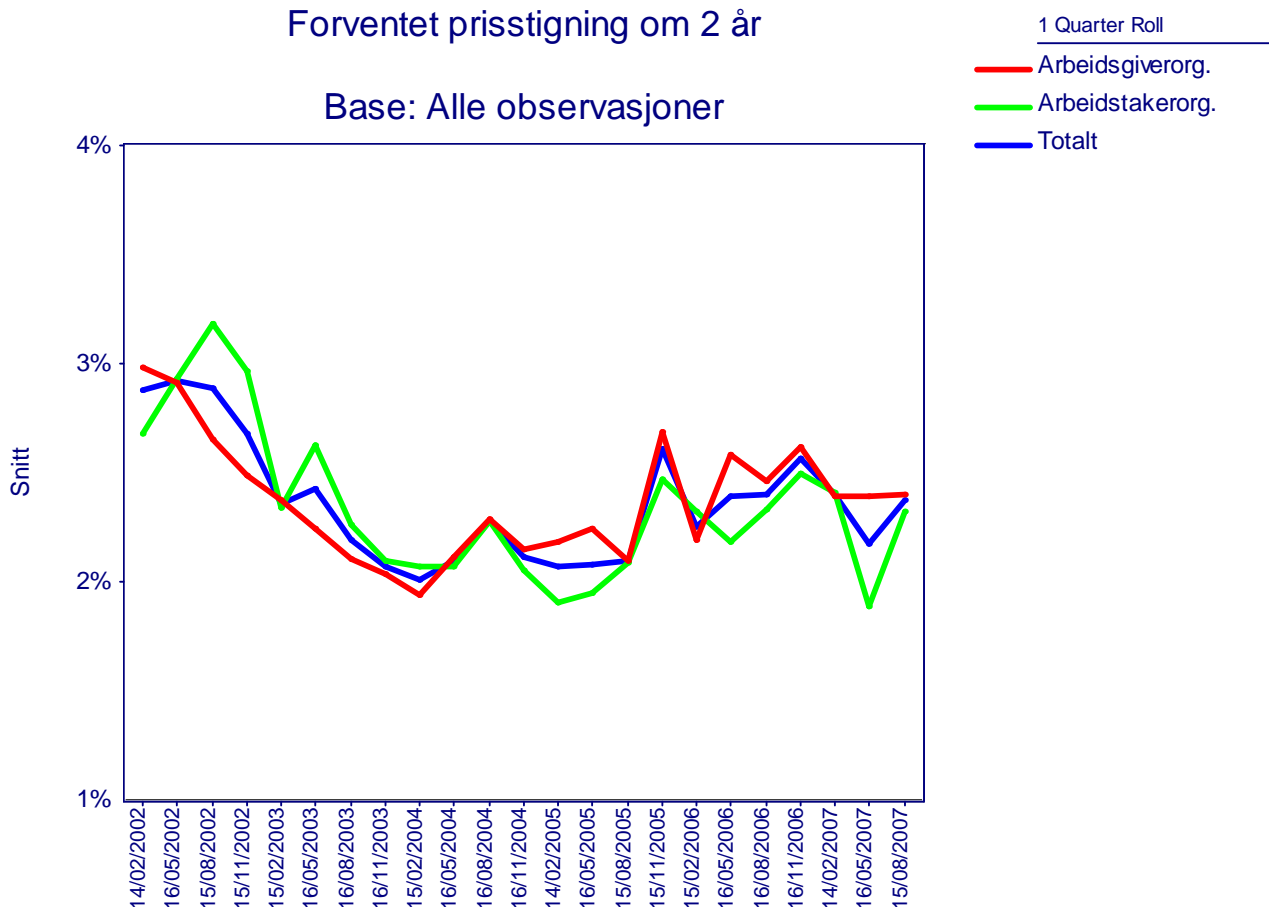
Forventet prisstigning om 12 måneder		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,1	2,2
	Laveste verdi	1,0	1,5
	Høyeste verdi	3,5	3,5
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	1,7	2,0
	Laveste verdi	0,8	1,0
	Høyeste verdi	3,0	2,7
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	1,9	2,1
	Utvalg	25	23

Forventet prisvekst om 12 måneder var blant arbeidslivsorganisasjonene på 2,1 prosent mot 1,9 prosent i forrige kvartal. Forventet prisvekst gikk opp fra 2,1 til 2,2 prosent blant arbeidsgiverorganisasjonene mens den for arbeidstakerorganisasjonene gikk opp fra 1,7 til 2,0 prosent.

9. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 2 år

Base: Alle observasjoner

Forventet prisstigning om 2 år		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,4	2,4
	Laveste verdi	1,5	2,0
	Høyeste verdi	3,5	3,0
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	1,9	2,3
	Laveste verdi	1,0	1,5
	Høyeste verdi	3,0	3,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,2	2,4
	Utvalg	25	23

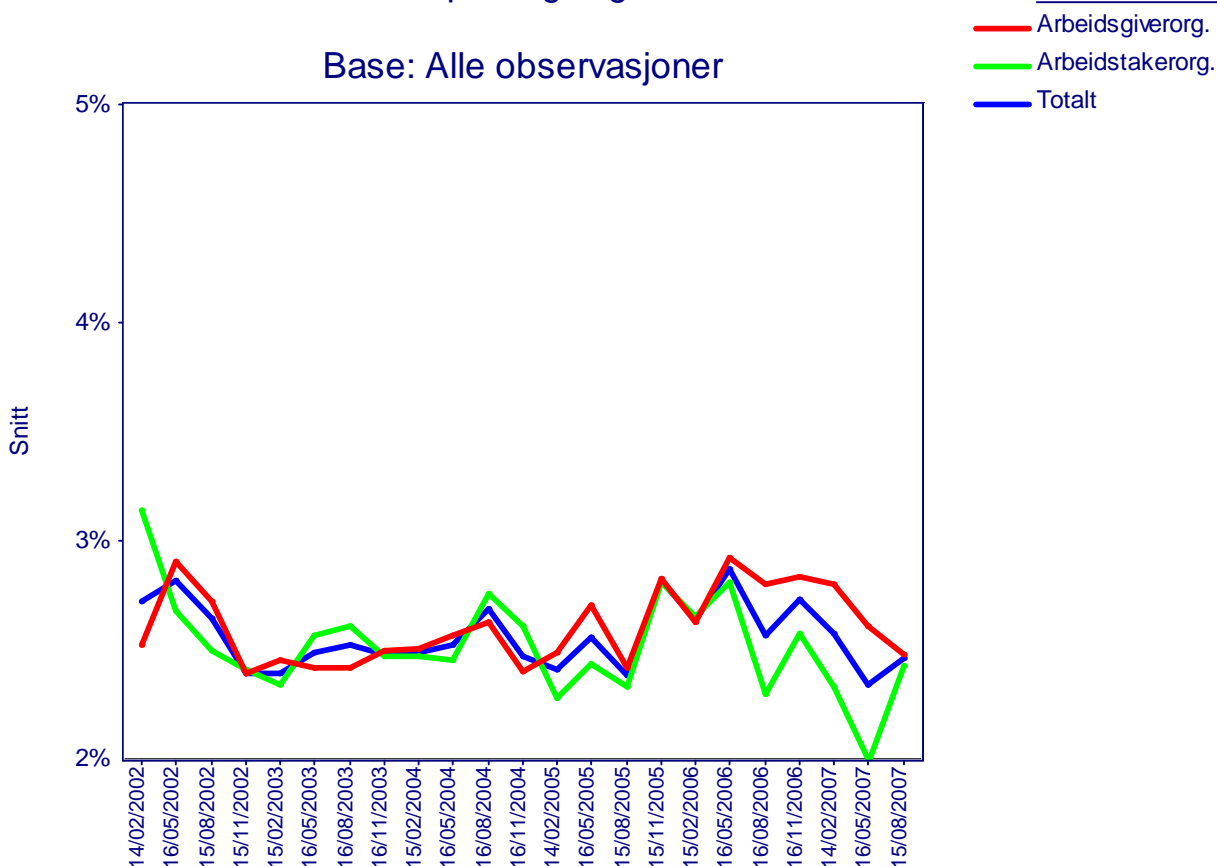
Forventet prisvekst om to år var i tredje kvartal samlet sett på 2,4 prosent blant partene i arbeidslivet mot 2,2 prosent i andre kvartal. Arbeidsgiverorganisasjonenes forventninger var som i forrige kvartal på 2,4 prosent, mens forventningene gikk opp fra 1,9 til 2,3 prosent blant arbeidstakerorganisasjonene.

10. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 5 år

Base: Alle observasjoner

1 Quarter Roll

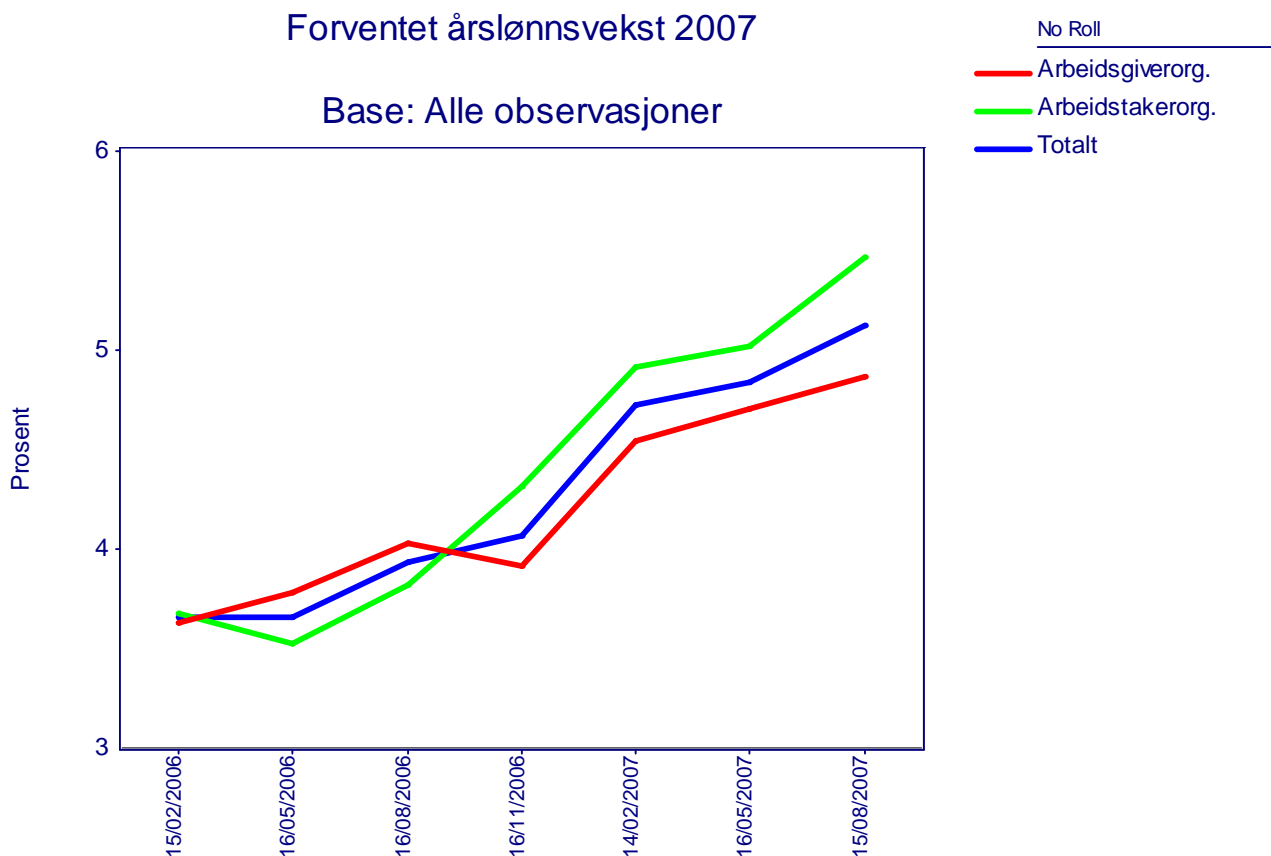

Forventet prisstigning om 5 år		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,6	2,5
	Laveste verdi	2,0	1,5
	Høyeste verdi	3,5	3,2
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,0	2,4
	Laveste verdi	1,0	1,8
	Høyeste verdi	3,0	5,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,3	2,5
	Utvalg	25	23

Partene i arbeidslivet forventet i tredje kvartal 2007 at prisstigningen om 5 år vil være 2,5 prosent. Dette var en oppgang på 0,2 prosentpoeng sammenlignet med forrige kvartal. Arbeidsgiverorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 2,6 til 2,5 prosent mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 2,0 til 2,4 prosent.

11. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2007?

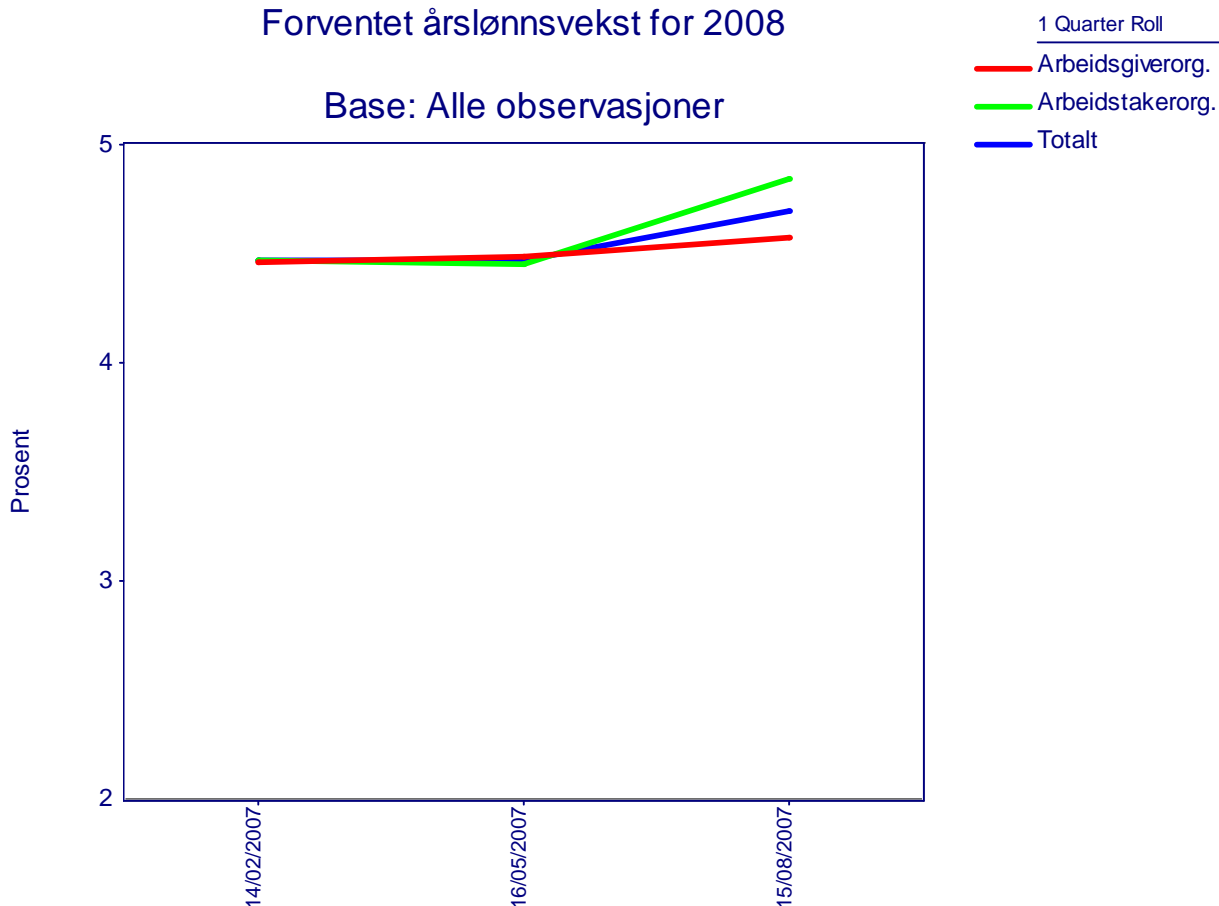

Forventet årslønnsvekst for 2007		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	4,7	4,9
	Laveste verdi	4,0	3,5
	Høyeste verdi	5,2	5,5
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	5,0	5,5
	Laveste verdi	4,5	4,9
	Høyeste verdi	6,0	6,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,8	5,1
	Utvalg	25	23

Forventet årslønnsvekst for 2007 økte blant partene i arbeidslivet fra 4,8 prosent til 5,1 prosent. Arbeidsgiverorganisasjonenes oppjusterte sitt estimat fra 4,7 til 4,9 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 5,0 til 5,5 prosent.

12. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?

Forventet årslønnsvekst for 2008

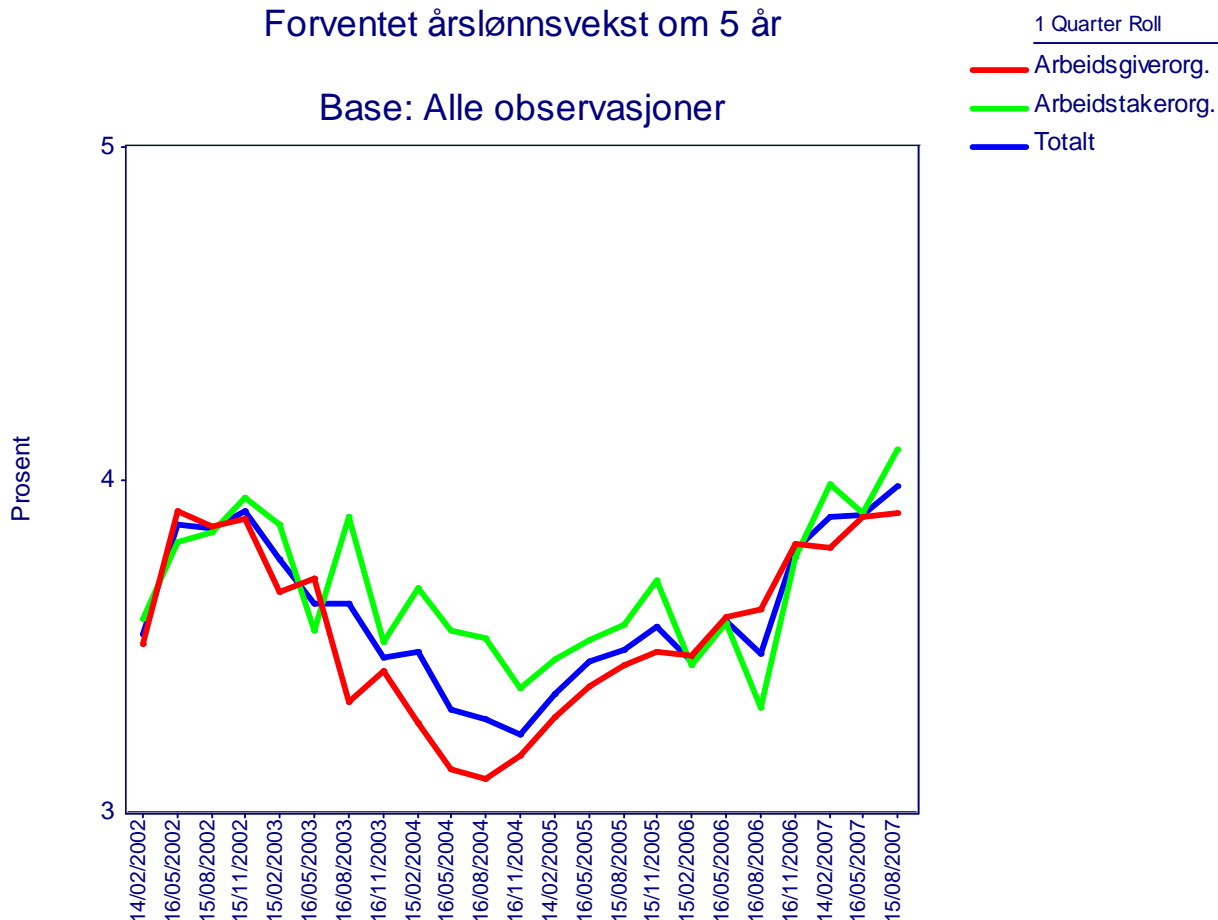
Forventet årslønnsvekst for 2008		2.kvartal 2007	3. kvartal 2007
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	4,5	4,6
	Laveste verdi	4,0	3,5
	Høyeste verdi	5,5	5,2
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	4,5	4,9
	Laveste verdi	4,0	3,0
	Høyeste verdi	5,5	6,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,5	4,7
	Utvalg	25	23

Forventet årslønnsvekst for 2008 økte blant partene i arbeidslivet fra 4,5 prosent til 4,7 prosent. Arbeidsgiverorganisasjonenes oppjusterte sitt estimat fra 4,5 til 4,6 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 4,5 til 4,9 prosent.

13. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?

Forventet årslønnsvekst om 5 år

Base: Alle observasjoner

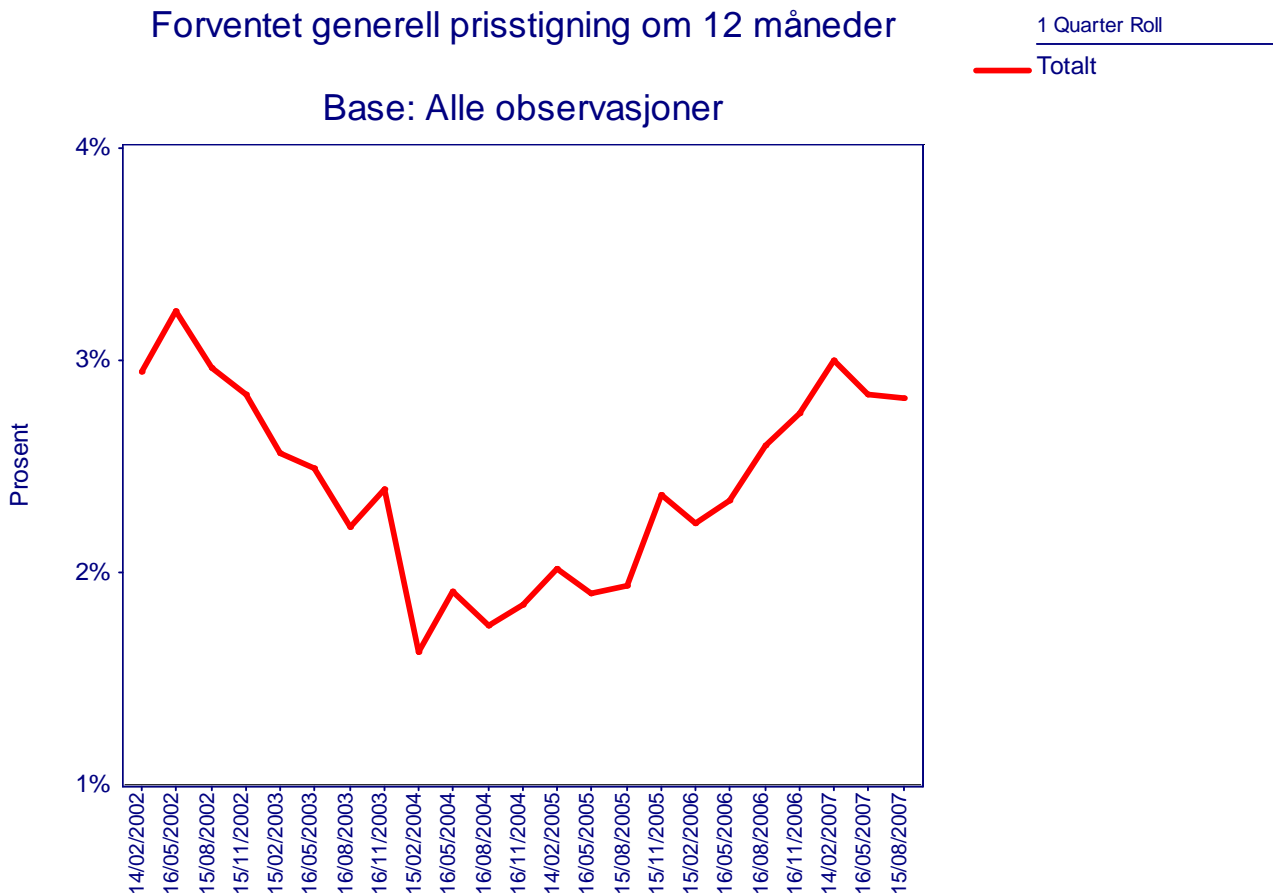

Forventet årslønnsvekst om 5 år		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Arbeidsgiverorganisasjoner.	Gjennomsnittlig verdi	3,9	3,9
	Laveste verdi	3,0	3,0
	Høyeste verdi	6,0	5,0
Arbeidstakerorganisasjoner.	Gjennomsnittlig verdi	3,9	4,1
	Laveste verdi	2,0	3,0
	Høyeste verdi	5,0	6,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,9	4,0
	Utvalg	24	23

Arbeidslivsorganisasjonenes forventninger til årslønnsveksten om 5 år (de langsiktige forventningene) steg fra 3,9 prosent i andre kvartal til 4,0 prosent i tredje kvartal. Arbeidsgiverorganisasjonene beholdt sitt estimat fra andre kvartal på 3,9 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonenes oppjusterte sitt estimat med 0,2 prosent.

Næringslivslederne:

14. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester, målt ved konsumprisindeksen, er om 12 måneder?

Forventet generell prisstigning om 12 mnd			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,8	2,8
	Utvalg	258	266

Næringslivslederne beholdt sitt estimat på en forventet prisstigning om 12 måneder fra andre kvartal på 2,8 prosent.

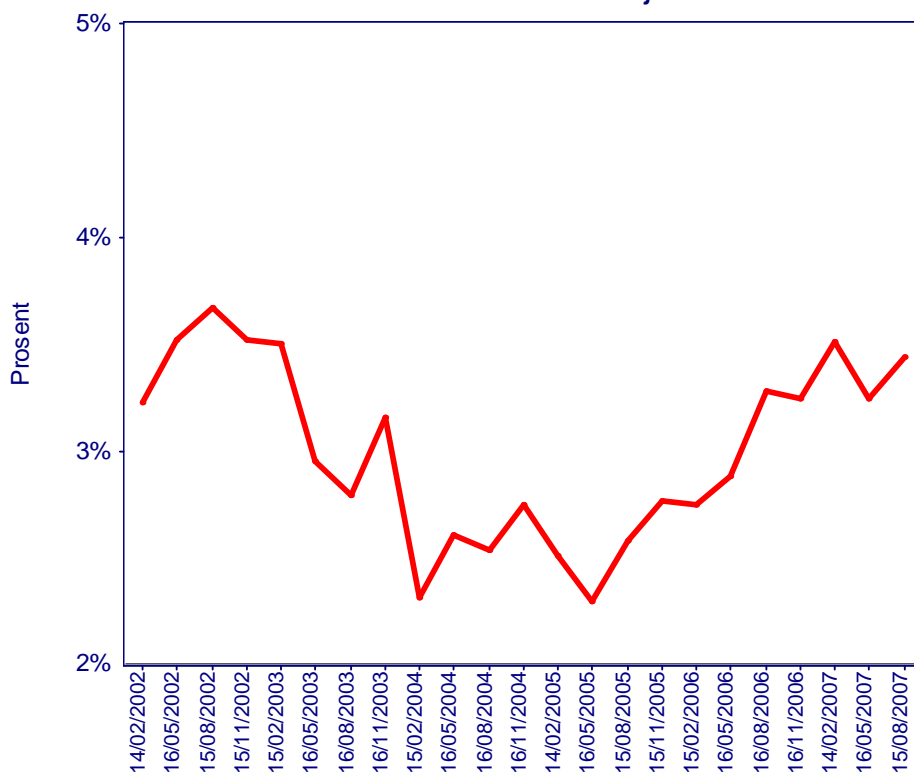
15. Hva tror du prisstigningen er om 2 år?

Forventet generell prisstigning om 2 år

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle observasjoner

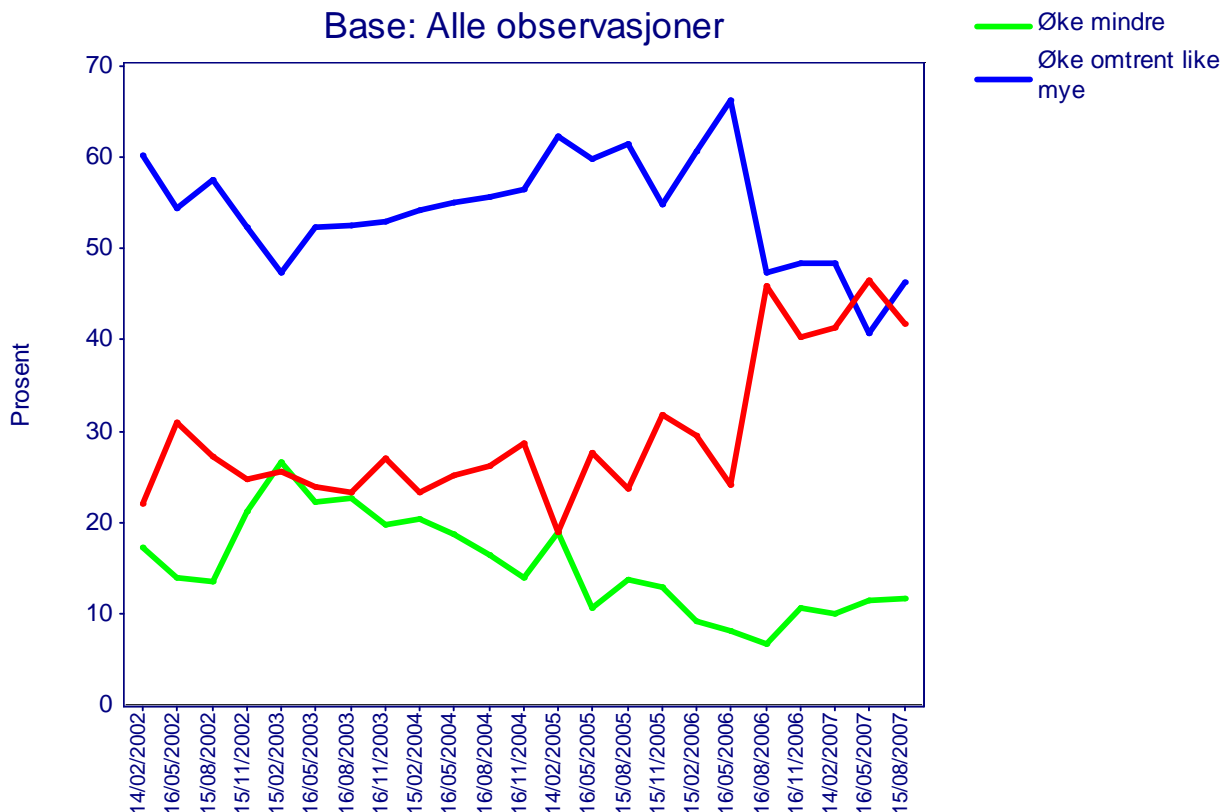
Forventet generell prisstigning om 2 år			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,2	3,4
	Utvalg	256	277

Forventningene til prisstigningen om 2 år gikk i tredje kvartal opp med 0,2 prosentpoeng, fra 3,2 prosent i andre kvartal til 3,4 prosent.

16. Forventer du at bedriftens innkjøpspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?

Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd

1 Quarter Roll

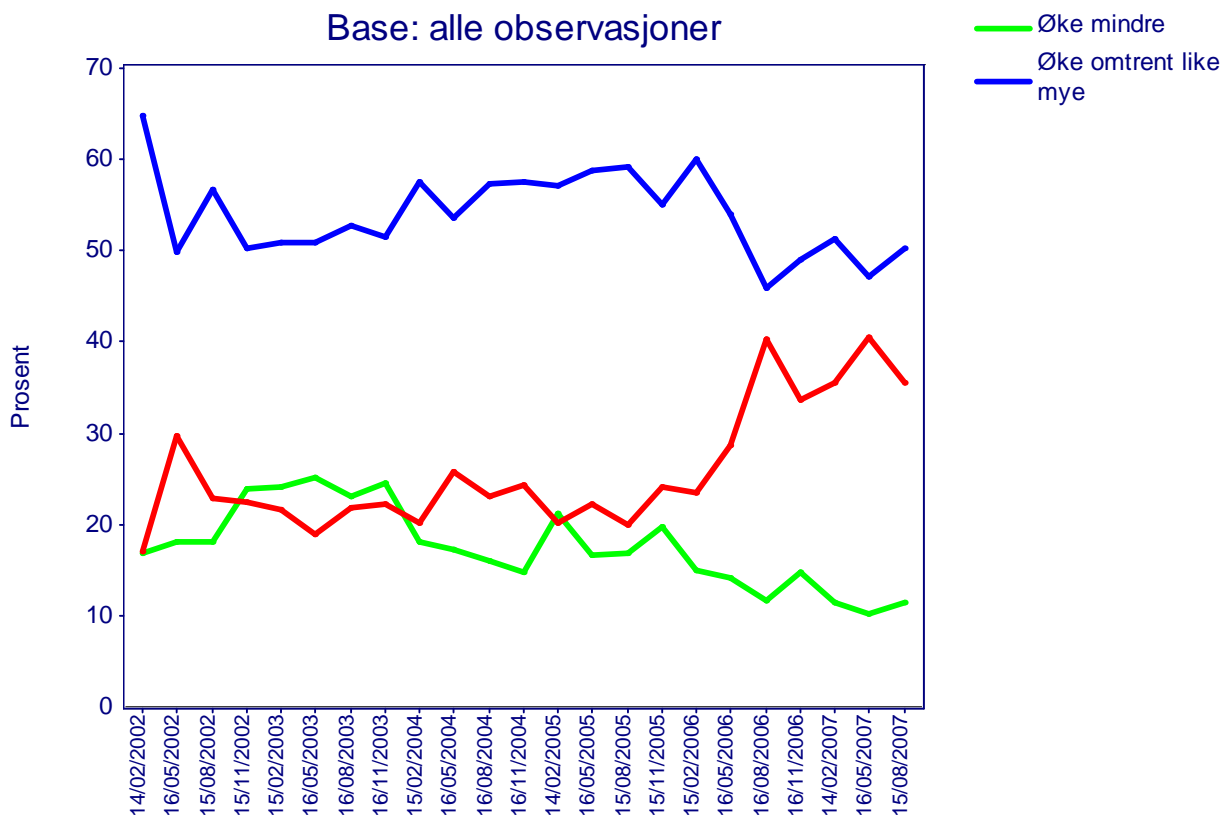
Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Øke mer	Prosentandel	46,5	41,6
Øke mindre	Prosentandel	11,4	11,7
Øke omtrent like mye	Prosentandel	40,6	46,3
	Utvalg	300	300

Andelen næringslivsledere som forventer at innkjøpsprisene vil øke mer de neste 12 måneder gikk ned fra 46,5 til 41,6 prosent. Andelen som forventer at innkjøpsprisene vil øke mindre gikk opp fra 11,4 til 11,7 prosent, mens andelen som forventer at innkjøpsprisene vil øke omtrent like mye som i forrige kvartal gikk opp fra 40,6 prosent i andre kvartal til 46,3 prosent i tredje kvartal.

17. Forventer du at bedriftens utsalgspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?

Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd

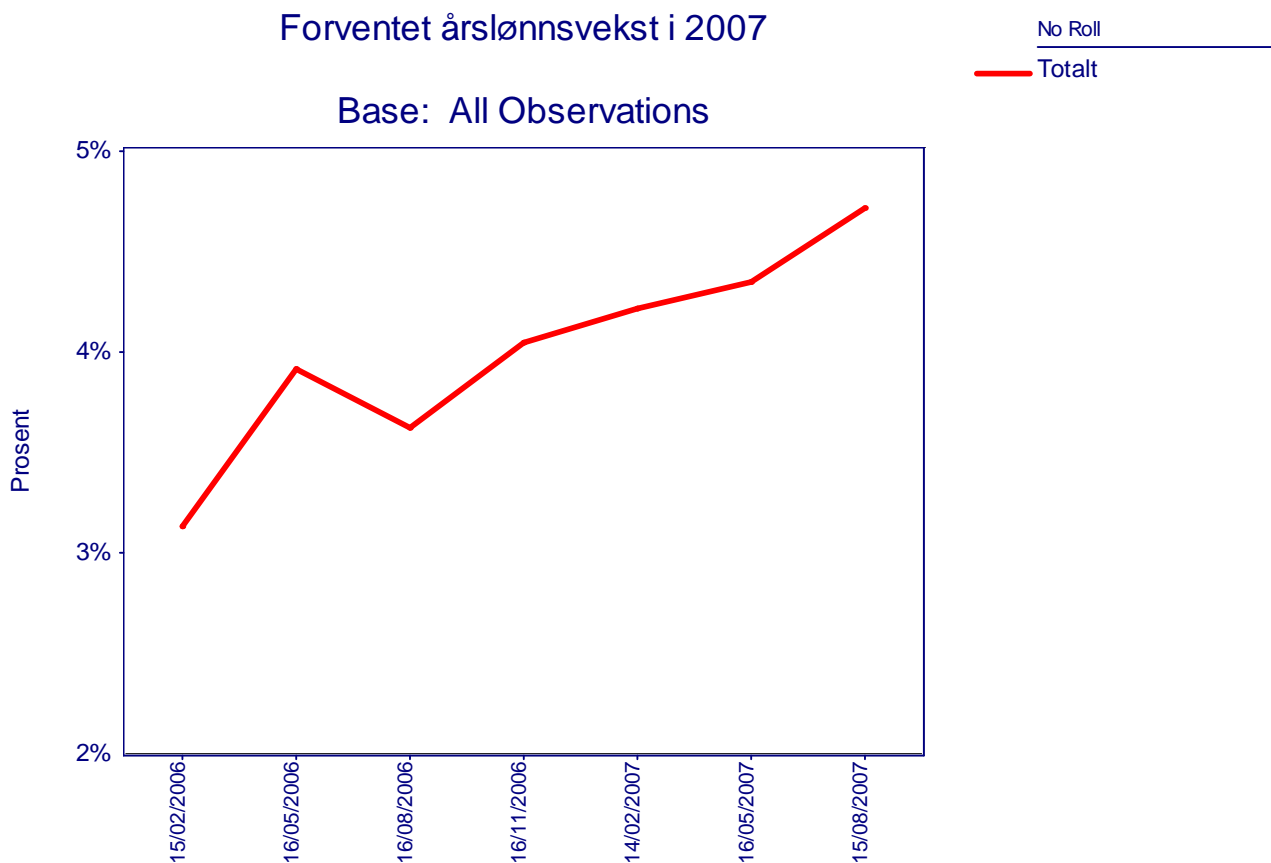
1 Quarter Roll

Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Øke mer	Prosentandel	40,5	35,4
Øke mindre	Prosentandel	10,3	11,4
Øke omtrent like mye	Prosentandel	47,1	50,2
	Utvalg	300	300

Andelen næringslivsledere som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke mer de neste 12 måneder gikk ned fra 40,5 prosent i andre kvartal til 35,4 prosent. Andelen som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke mindre gikk opp fra 10,3 til 11,4 prosent, mens andelen som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke omtrent like mye gikk opp fra 47,1 til 50,2 prosent.

18. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2007?

Forventet årslønnsvekst i egen bedrift i 2007			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,3	4,7
	Utvalg	284	300

Næringslivsledernes estimat for lønnsvekst (i egen bedrift) i 2007 økte med 0,4 prosentpoeng i tredje kvartal 2007, fra 4,3 til 4,7 prosent.

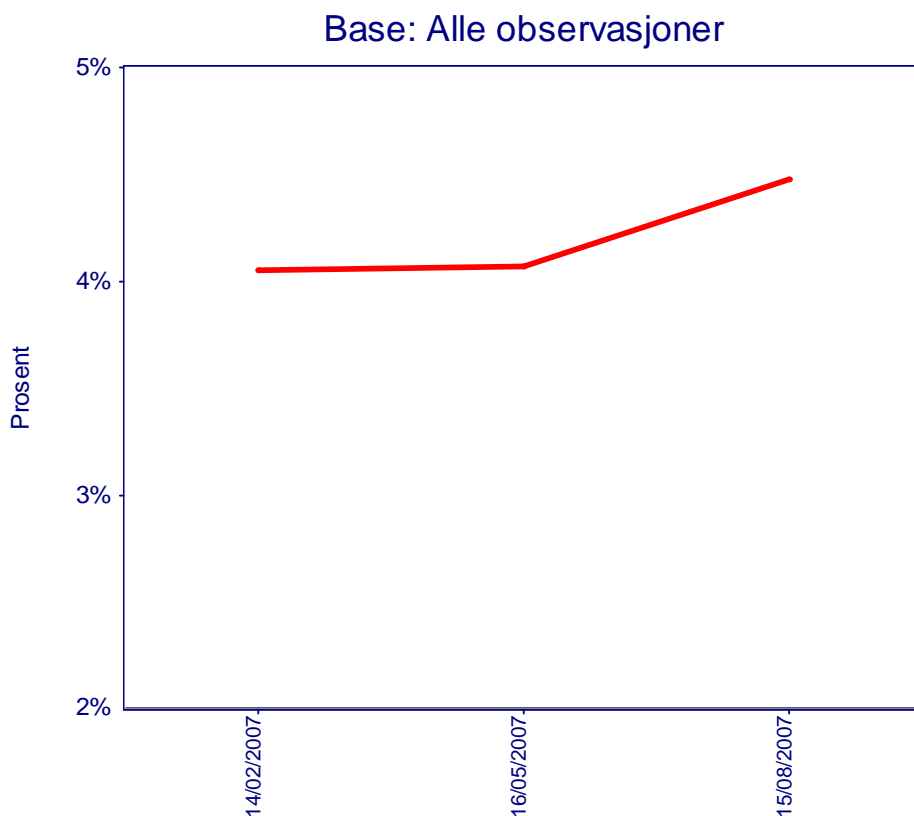

19. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2008?

Forventet årslønnsvekst i 2008

1 Quarter Roll

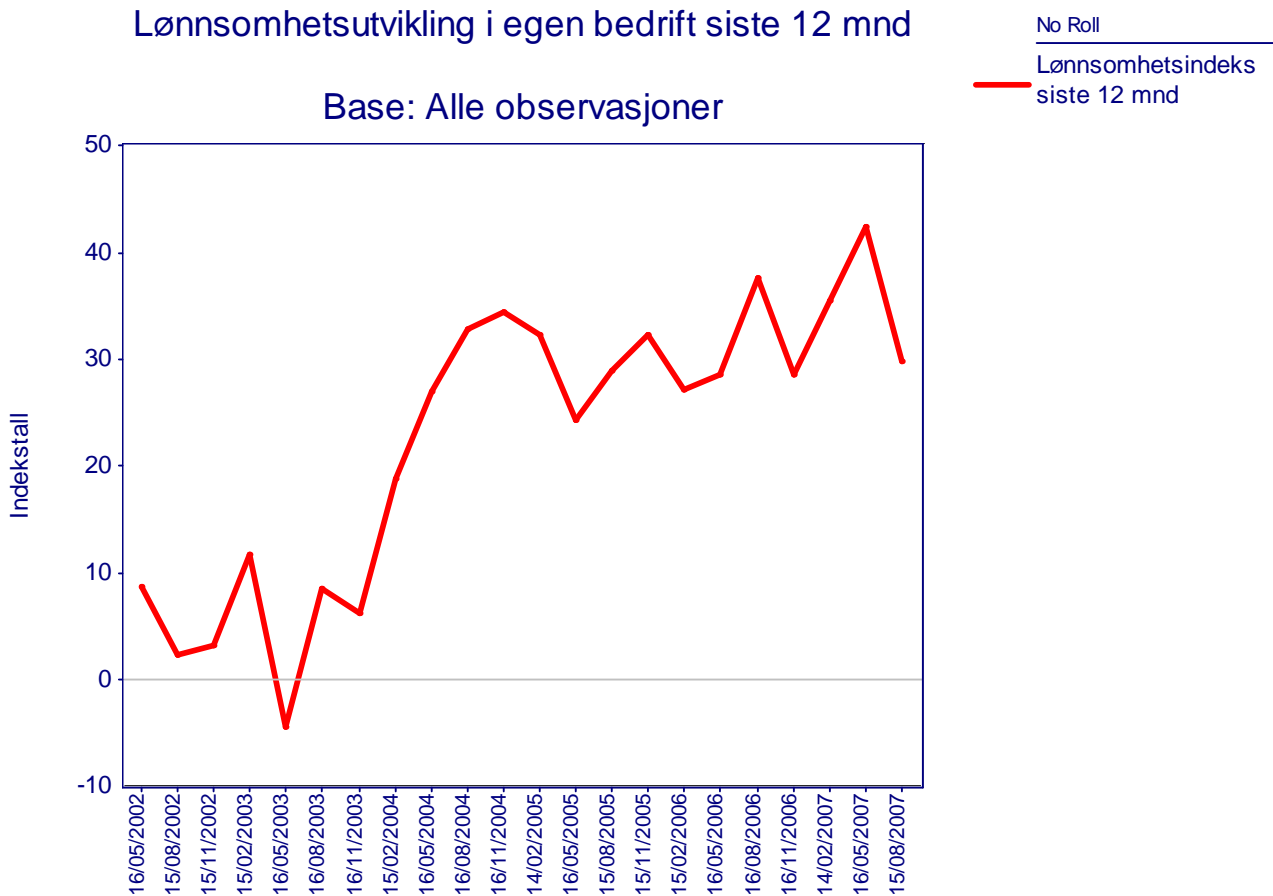
— Totalt

Forventet årslønnsvekst i egen bedrift 2008			
		2.kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,1	4,5
	Utvalg	278	293

Næringslivsledernes forventninger til årslønnsveksten i egen bedrift for 2008 gikk opp fra 4,1 prosent i andre kvartal til 4,5 prosent i tredje kvartal.

20. Har lønnsomheten i din bedrift blitt bedre, blitt svekket eller vært uendret de siste 12 mnd?

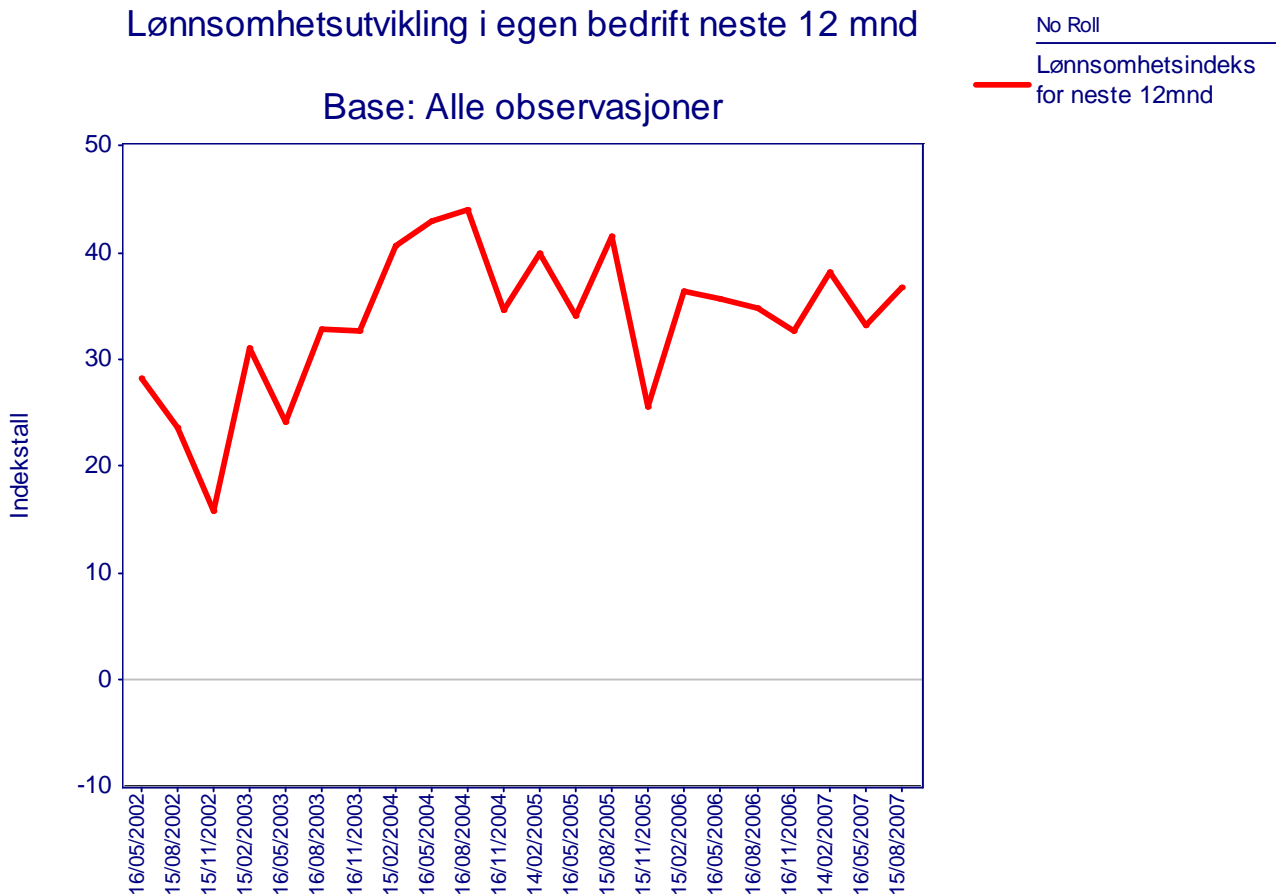

Indeksen angir differensen mellom andelen med svaret "bedret lønnsomhet" og andelen "svekket lønnsomhet"

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt		42,4	29,9
	Utvalg	298	300

Lønnsomhetsindeksen for siste 12 måneder gikk i tredje kvartal 2007 ned med 12,5 indekspoeng til 29,9 poeng.

21. Tror du lønnsomheten i din bedrift vil bli bedre, bli svekket eller holde seg uendret de neste 12 mnd.?

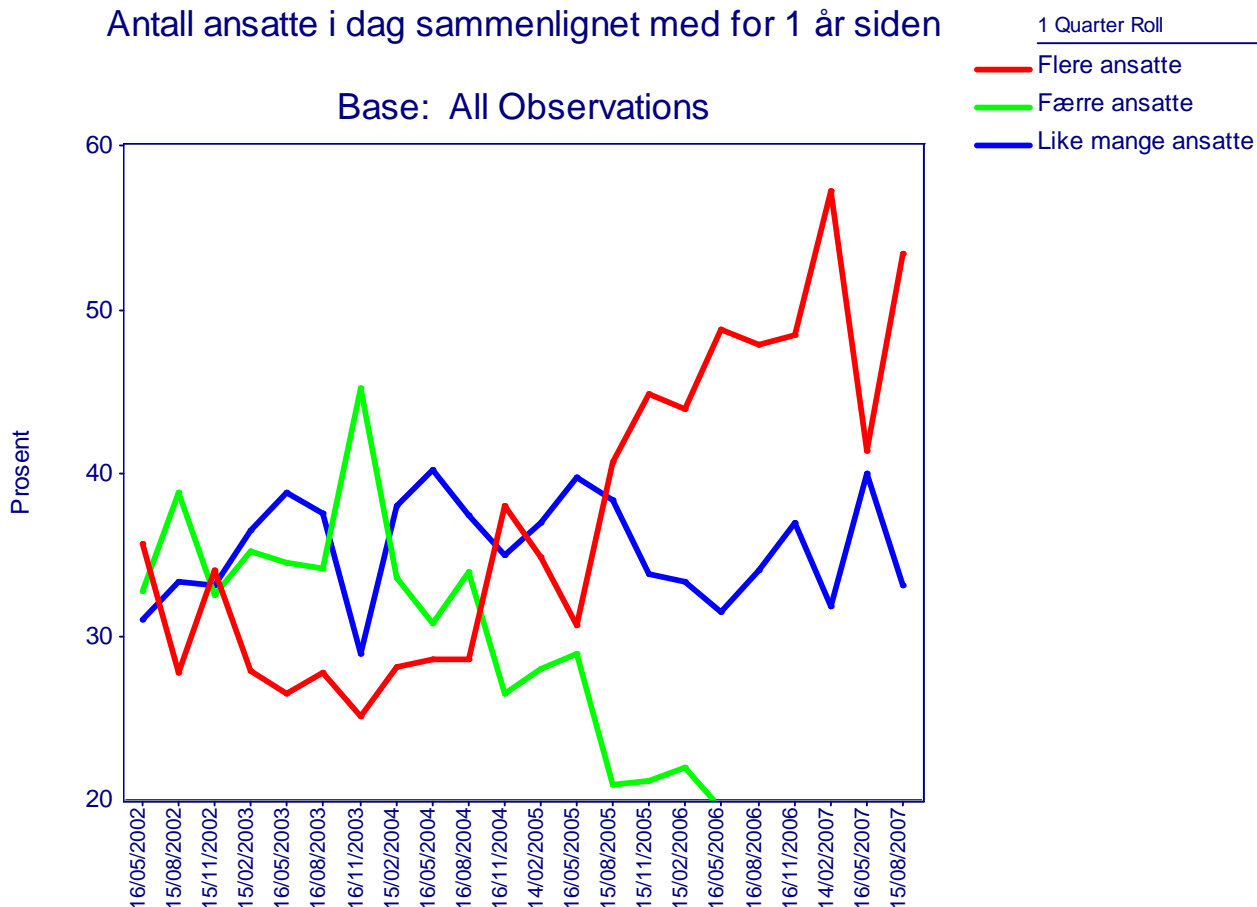
Indeksen angir differansen mellom andelen med svaret ”bedret lønnsomhet” og andelen ”svekket lønnsomhet”

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt		33,3	36,7
	Utvalg	297	300

Lønnsomhetsindeksen for neste 12 måneder i egen bedrift gikk i tredje kvartal 2007 opp med 3,4 indekspoeng til 36,7 poeng.

22. Sammenlignet med ett år tidligere, har bedriften i dag flere ansatte, færre ansatte eller like mange ansatte?

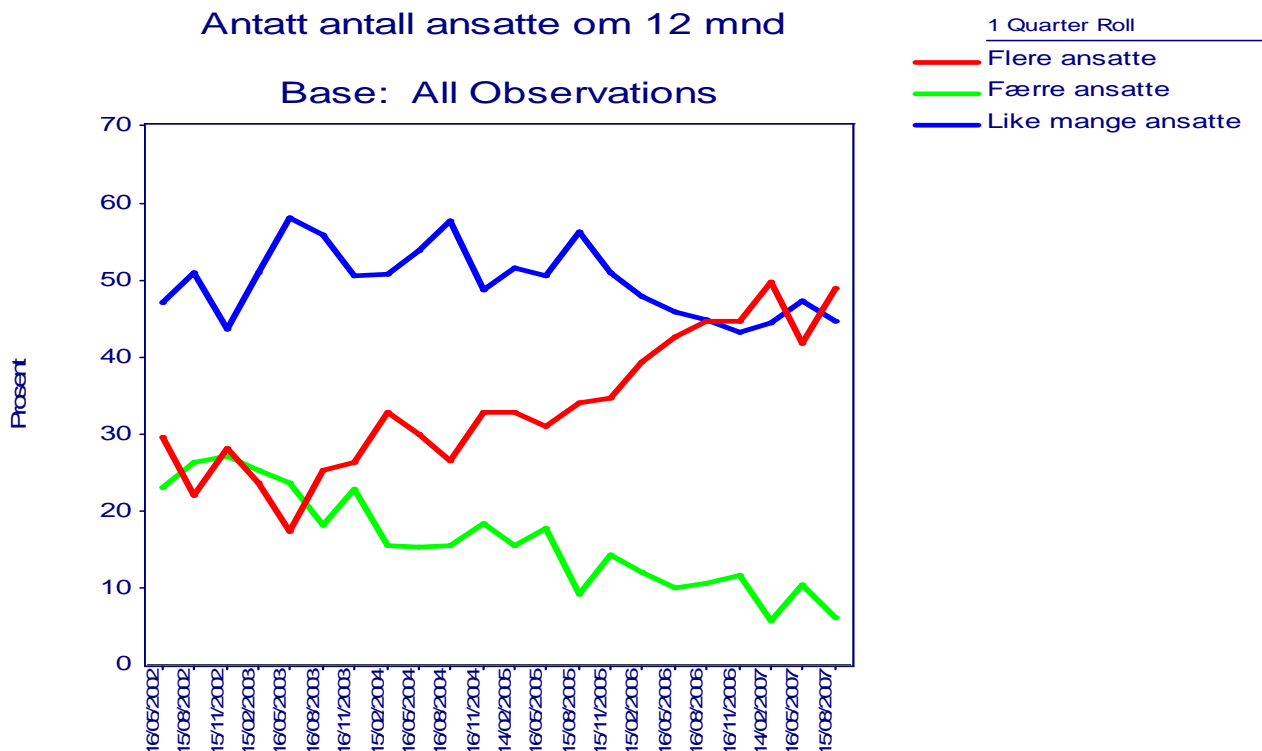
Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden

Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Flere ansatte	Prosentandel	41,4	53,5
Færre ansatte	Prosentandel	18,0	12,7
Like mange ansatte	Prosentandel	40,0	33,1
	Utvalg	300	300

Andelen næringslivsledere som oppgav at de har flere ansatte enn hva de hadde for 12 måneder siden gikk opp fra 41,4 prosent i andre kvartal til 53,5 prosent i tredje kvartal. Andelen som oppgav at de har færre ansatte gikk ned fra 18,0 til 12,7 prosent, mens andelen som oppgav at de har like mange ansatte gikk ned fra 40,0 prosent til 33,1 prosent.

23. Tror du bedriften om 12 mnd. vil ha flere ansatte enn i dag, færre ansatte eller like mange?

Antatt antall ansatte om 12 mnd		2. kvartal 2007	3. kvartal
Flere ansatte	Prosentandel	41,7	49,0
Færre ansatte	Prosentandel	10,5	6,3
Like mange ansatte	Prosentandel	47,2	44,7
	Utvalg	300	300

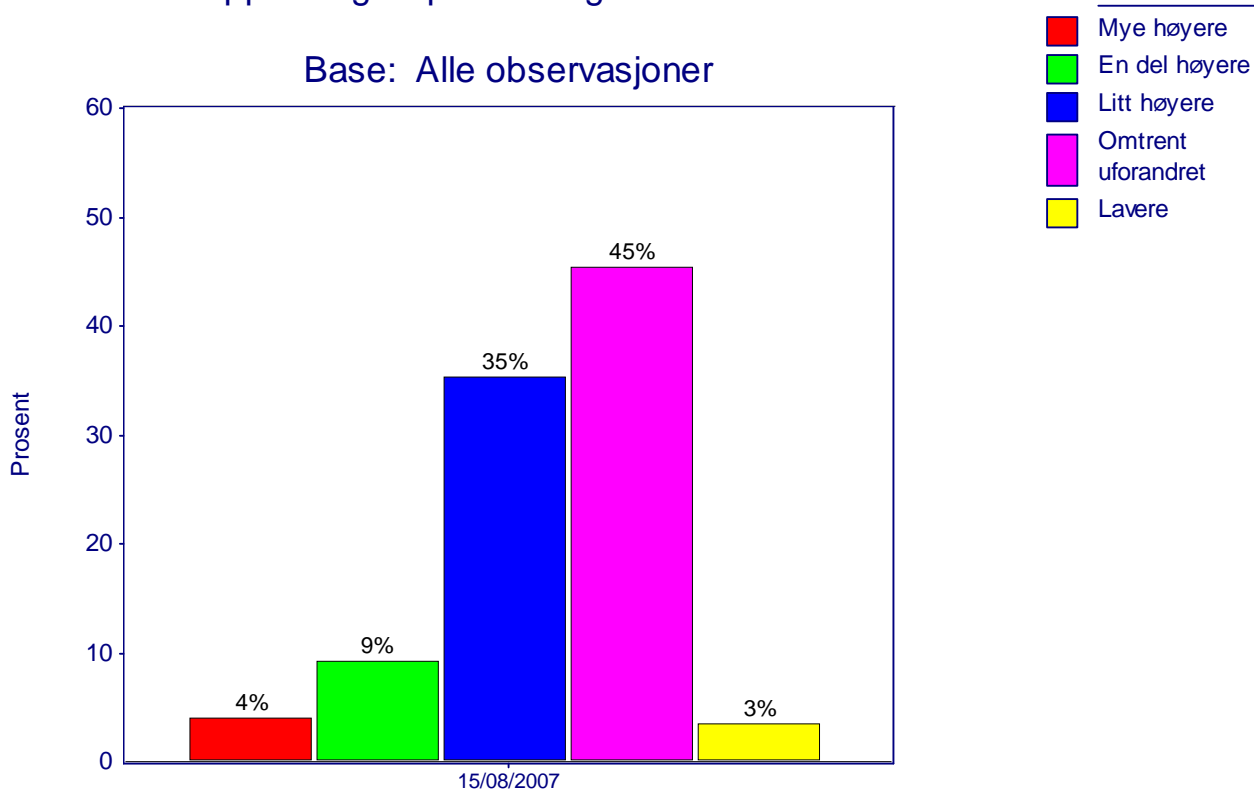
49,0 prosent av næringslivslederne oppgav i tredje kvartal 2007 at de forventer å ha flere ansatte om 12 måneder, mot 41,7 prosent i andre kvartal. Andelen som forventer å ha færre ansatte om 12 måneder gikk ned fra 10,5 til 6,3 prosent, mens andelen som forventer å ha like mange ansatte gikk ned fra 47,2 til 44,7 prosent.

Husholdningene:

24a. Sammenliknet med for 12 måneder siden, synes du prisene på varer og tjenester er mye høyere, en del høyere, litt høyere, om lag uforandret eller lavere?

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd

1 Quarter Roll

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd		1 Quarter Roll	
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Mye høyere	Prosentandel	2,5	3,9
En del høyere	Prosentandel	10,5	9,3
Litt høyere	Prosentandel	31,9	35,4
Omtrent uforandret	Prosentandel	45,3	45,4
Lavere	Prosentandel	6,0	3,4
	Utvalg	999	985

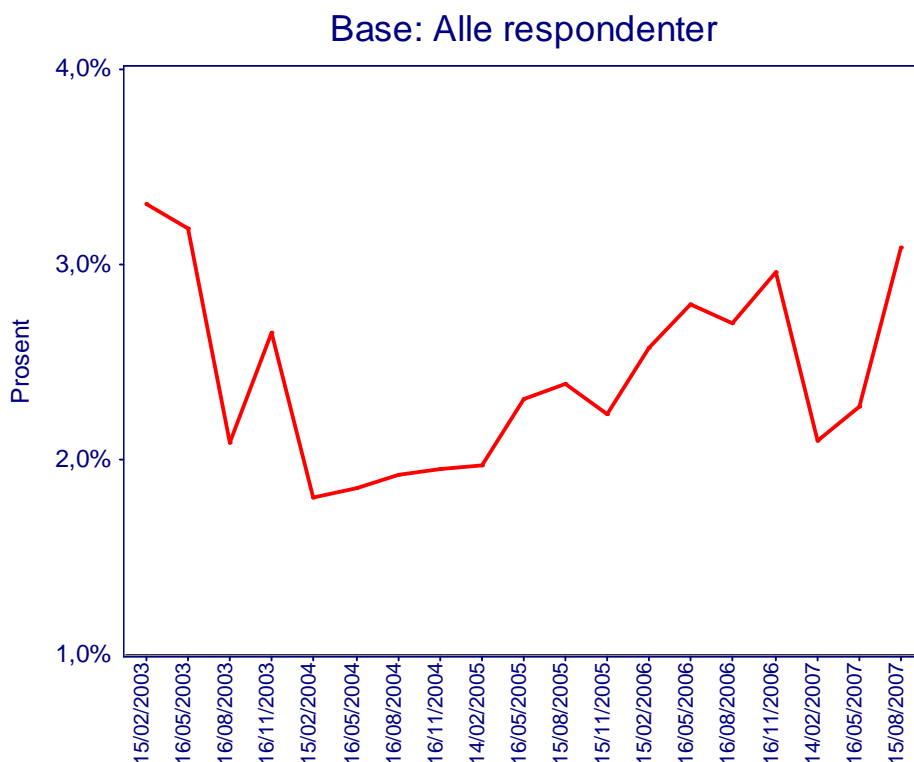
Andelen av befolkningen som i tredje kvartal 2007 var av den oppfatning at prisene på varer og tjenester er mye høyere enn de var for ett år siden gikk opp fra 2,5 til 3,9 prosent. Andelen som oppfatter at prisene er lavere var på 3,4 prosent mot 6,0 prosent i forrige kvartal. Andelen som oppfatter at prisene er omtrent uforandret ligger på nivå med andre kvartal med 45,4 prosent i tredje kvartal mot 45,3 prosent i andre kvartal.

24b. Omtrent hvor mye tror du prisene har endret seg målt i prosent?

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent

1 Quarter Roll

— Totalt

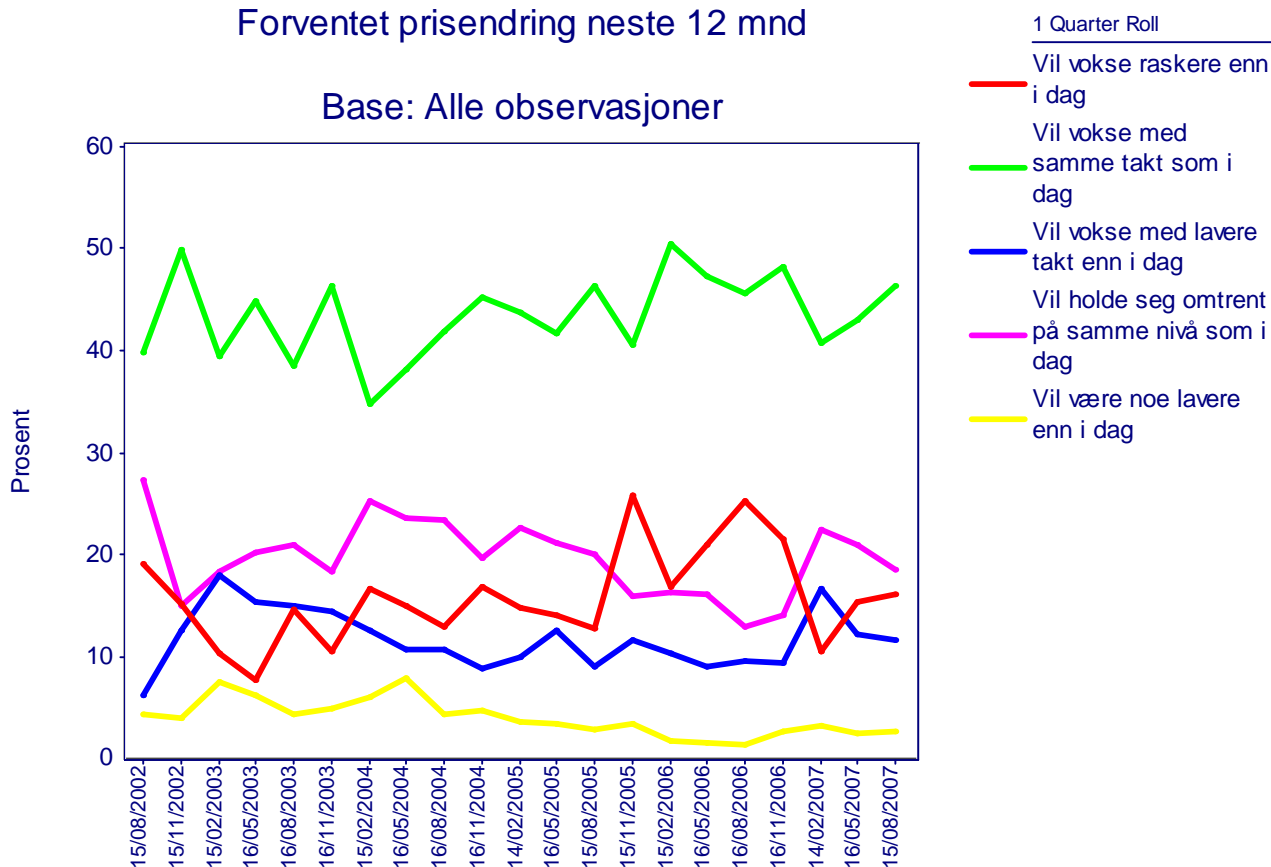

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent			
		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,3	3,1
	Utvalg	779	698

Oppfattet prisendring i prosent siste 12 måneder gikk blant husholdningene opp i tredje kvartal 2007 med 0,8 prosentpoeng, til 3,1 prosent.

25a. Tror du at prisene i løpet av de neste 12 månedene vil vokse raskere enn i dag, vokse med samme takt som i dag, vokse, men saktere enn i dag, være uendret eller være noe lavere enn i dag?

Forventet prisendring neste 12 mnd

Forventet prisendring neste 12 mnd		2. kvartal 2007	3. kvartal 2007
Vil vokse raskere enn i dag	Prosentandel	15,4	16,1
Vil vokse med samme takt som i dag	Prosentandel	43,0	46,3
Vil vokse med lavere takt enn i dag	Prosentandel	12,3	11,6
Vil holde seg omtrent på samme nivå	Prosentandel	21,0	18,5
Vil være noe lavere enn i dag	Prosentandel	2,5	2,7
	Utvalg	999	985

16,1 prosent av husholdningene forventer at prisene de neste 12 måneder vil vokse raskere enn i dag, mot 15,4 prosent i andre kvartal. 46,3 prosent av husholdningene forventer at prisene på varer og tjenester de neste 12 måneder skal vokse med samme takt som i dag mot 43,0 prosent i forrige kvartal. Andelen som forventer at prisene vil være noe lavere enn i dag gikk opp fra 2,5 til 2,7 prosent.

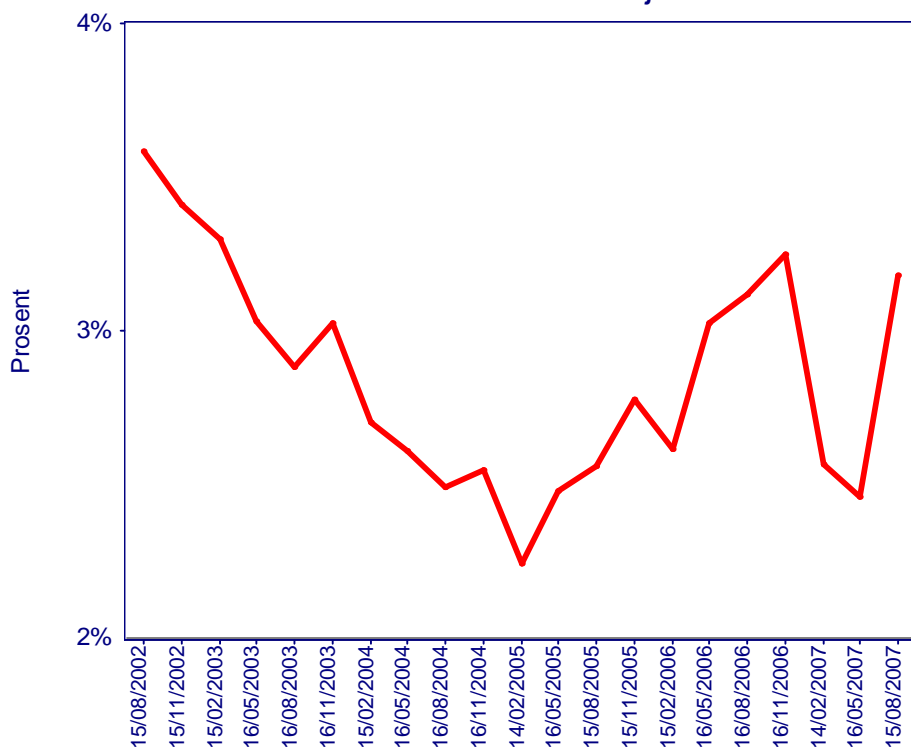
25b. Sammenliknet med dagens prisnivå, hvor mange prosent tror du prisene kommer til å stige de nærmeste 12 månedene?

Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle observasjoner

Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent			
		2.kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,5	3,2
	Utvalg	784	719

Forventet prisendring neste 12 måneder gikk blant husholdningene opp med 0,7 prosentpoeng, fra 2,5 prosent i andre kvartal til 3,2 prosent i tredje kvartal 2007.

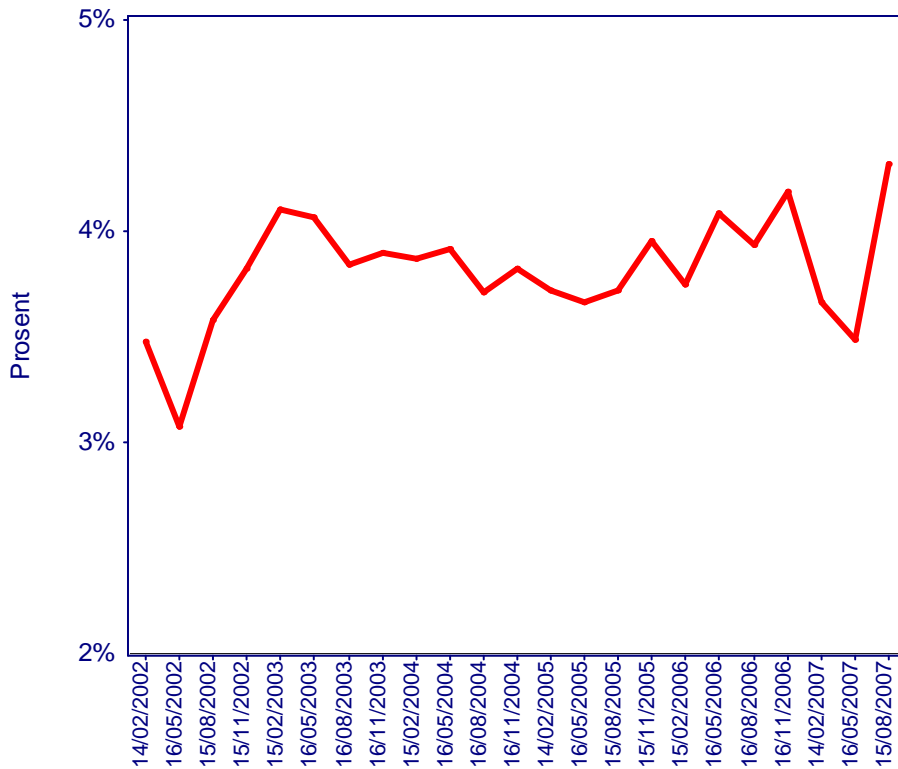
26. Hva tror du den generelle prisveksten blir om 2-3 år, målt i prosent?

Forventet prisvekst om 2-3 år i prosent

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle observasjoner

Forventet prisvekst om 2-3 år i prosent		
	2.kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,5
	Utvalg	724
		627

Forventet prisvekst om 2-3 år gikk opp blant husholdningene med 0,8 prosentpoeng fra 3,5 prosent i forrige kvartal til 4,3 prosent.

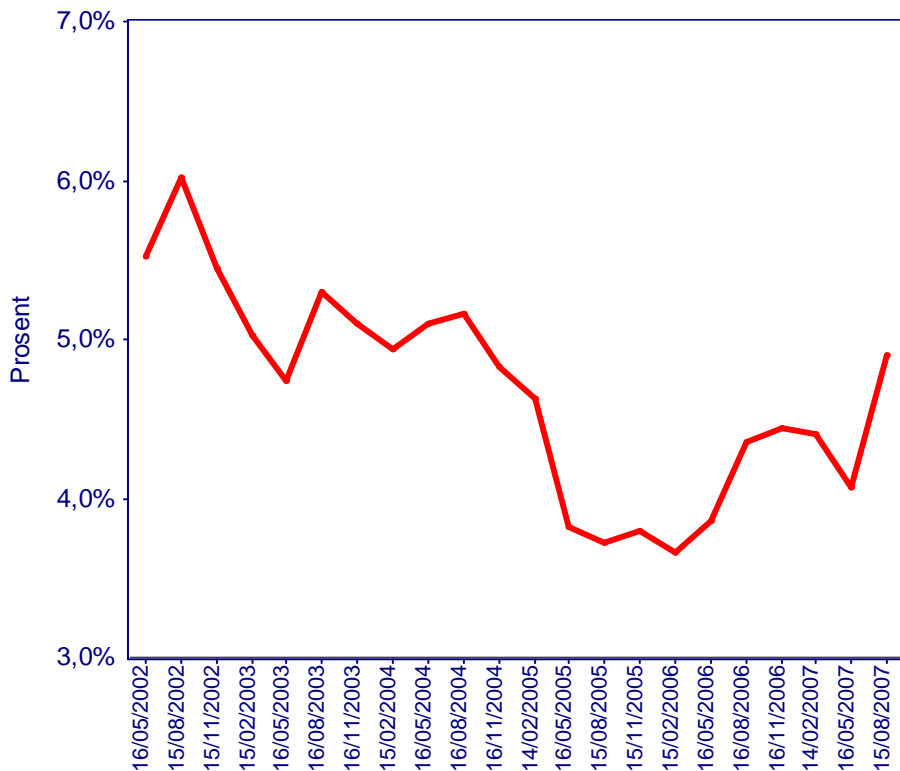
27. Omtrent hvor mange prosent tror du din lønn eller pensjon vil endres de neste 12 månedene?

Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: forventer økt lønn

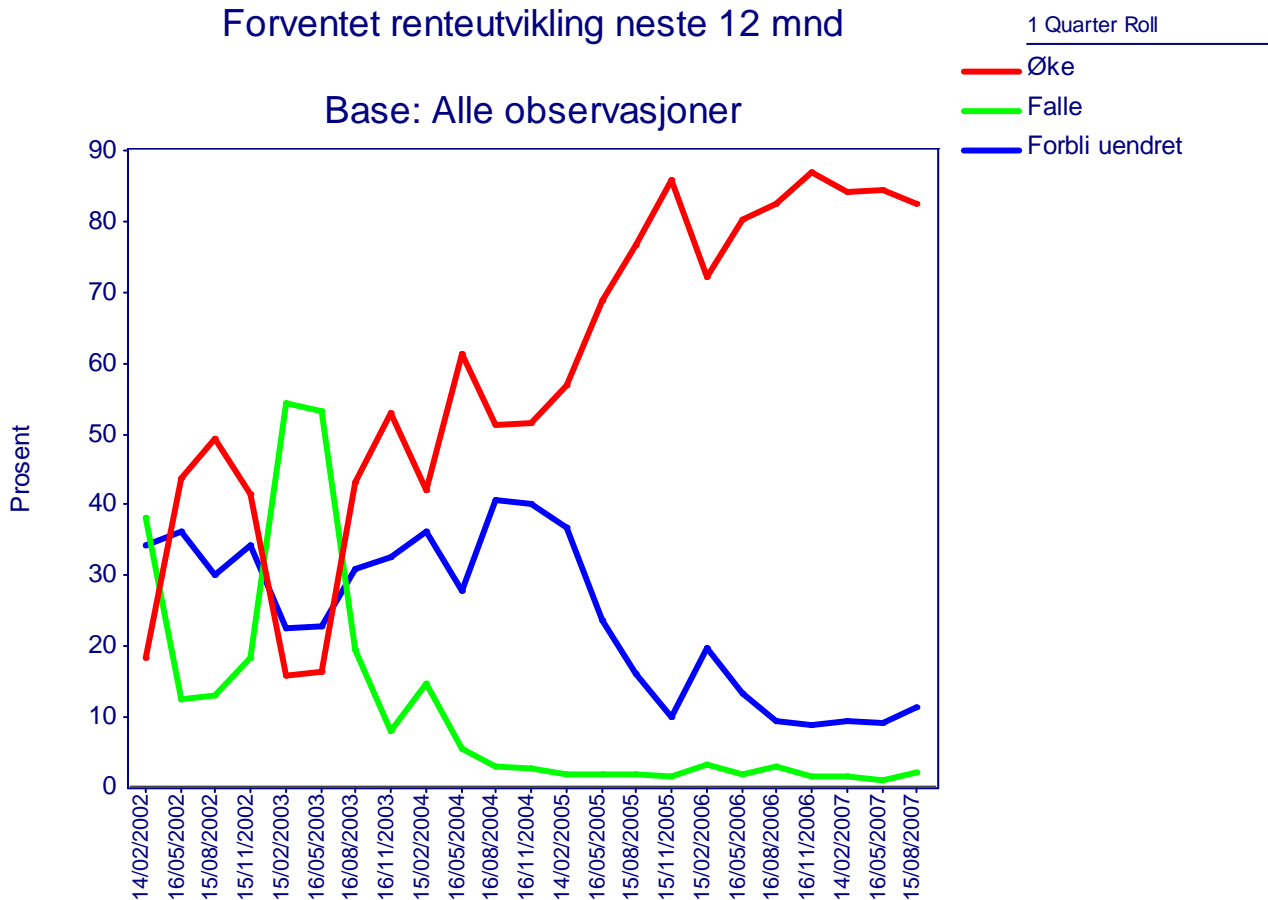
Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent			
		2.kvartal 2007	3. kvartal 2007
Totalt	Gjennomsnittlig verdi ¹	4,1	4,9
	Utvalg	802	789

Forventet lønnsøkning neste 12 måneder var blant husholdningene på 4,9 prosent i tredje kvartal mot 4,1 prosent i andre kvartal.

¹ Grensen for ekstremverdier ble endret 2. kvartal 2005 i forhold til tidligere målinger. Dette har påvirket resultatet noe, og kan dermed betraktes som et brudd i statistikken.

28. Tror du nivået på innskudds- og lånerenter vil øke, falle eller forbli uendret de neste 12 månedene?

Forventet renteutvikling neste 12 mnd

Forventet renteutvikling neste 12 mnd			
		2.kvartal 2007	3. kvartal 2007
Øke	Prosentandel	84,7	82,7
Falle	Prosentandel	1,1	2,2
Forbli uendret	Prosentandel	9,0	11,4
Utvalg		999	985

Andelen i husholdningene som forventer en økning i rentene gikk ned med 2 prosentpoeng i tredje kvartal 2007 til 82,7 prosent. Samtidig gikk andelen som forventer at renten skal falle opp fra 1,1 til 2,2 prosent, mens andelen som forventer at renten skal forbli uendret gikk opp fra 9,0 til 11,4 prosent.